

Biblicum

- tidskrift för biblisk tro och forskning

Nr 3 2007 Årg. 71

INNEHÅLL

Redaktionellt. Seth Erlandsson	97
Märklig bibeltrohet. Seth Erlandsson.....	99
Johannes 5:1-14 – renlärlighet och lyhörddhet för människor i nöd. Stefan Hedkvist	108
Vilken tröst har den troende av läran om utkorelsen? Alvar Svenson.....	114
Jesus och Muhammed – likheter och skillnader. Seth Erlandsson.....	124
Paul Gerhardt – psalmförfattare och teolog. Ingvar Adriansson	132
<i>Utblick över samtiden</i>	137
<i>Litteratur:</i>	
Intelligent skapelsetro. Alvar Svenson	140
Gåvoredovisning	144

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Stefan Hedkvist.

Redaktör: Seth Erlandsson

Redaktionskommitté: Seth Erlandsson, Stefan Hedkvist, Alvar Svenson, Egil Edvardsen och Øyvind Edvardsen.

Tidskriften utkommer med fyra nummer per år.

Prenumerationspris: 200 svenska kr (stud 100 SEK),
prenumeranter i Norge betalar 225 norska kr (stud 135 NOK),
prenumeranter i Danmark 215 danska kr (stud 130 DKK),
prenumeranter i Finland och övriga Europa 26 euro (stud 16 EUR),
prenumeranter i övriga världen 30 euro (stud 20 EUR).

Postgiro Sverige 152335-6

Bankgiro Norge 7877.08.15400

Sampa Bank Finland 800017-70843747

Tidskriftens expedition:

Ingvar Adriansson, Släntvägen 10, 331 35 Värnamo

E-mail: biblicum@bredband.net

Redaktionens adress:

Seth Erlandsson, Vitmåragatan 9B, 722 26 Västerås

E-mail: seth.erlandsson@tele2.se

Glöm inte anmäla adressändring.

BIBLICUM

tidskrift för biblisk tro och forskning

3/2007

Redaktionellt

Eftersom ni, kära läsare, fick nr 2 av tidskriften väldigt, väldigt sent, kommer nu nr 3 ganska nära inpå nr 2. Men det är nödvändigt för att vi på nytt ska komma i takt med en mera regelbunden utgivning och hinna med fyra nummer innevarande år. Nr 4 beräknas utkomma i mitten av december.

I detta nummer tas bl.a. följande frågor upp: Kan ett bortförklarande av Kristi gudom och Guds treenighet förenas med bibeltrohet? Gäller gamla förbundets högtidskalender och matlagar också i nya förbundet? Kan renlärighetsiver leda till en obiblisk hårdhet och brist på kärlek till själar i nöd? Hur ska läran om utkorelsen brukas rätt och när missbrukas den? Vad lär Koranen om Bibeln, Jesus, treenigheten och frälsningen? Detta nummer presenterar också psalmförfattaren och teologen Paul Gerhardt, recenserar en viktig bok om biblisk skapelsetro, evolution och intelligent design och gör utblickar över samtiden.

Det är spännande att på nytt ta sig an Tidskriften *Biblicum*. I samverkan med redaktionskommittén hoppas jag som ny (eller nygammal) redaktör kunna fylla tidskriften med material som sätter Bibelns budskap i centrum, lyfter fram dess rika innehåll och förklarar bibliska begrepp och sammanhang utifrån grundtexten. Oklarheter, missförstånd och förvanskningar när det gäller Bibeln får allvarliga konsekvenser: mistro mot "böckernas bok" och minskat intresse för Bibelns verkliga innehåll och dess kärna och stjärna Jesus Kristus. Därför behövs klagörande artiklar om Bibeln, dess tillkomst, tillförlitlighet, översättning, budskap, profetior etc. Vi tror att sådana artiklar uppmuntrar och inspirerar till

ett förnyat och livgivande bibelstudium. Arbetet med vad som verkligen står i Bibeln enligt grundtexten och hur det ska översättas och förmedlas till människor på ett begripligt språk ligger red. varmt om hjärtat. ”Om ni inte i ert språk talar begripliga ord, hur ska man då kunna förstå vad ni säger?”, skriver Paulus (1 Kor. 14:9).

En läsare har påpekat att det kan kännas tungt med långa artiklar. Hon föredrar och läser oftast bara de korta. Jag tar denna synpunkt till mig. När ett ämne kräver en längre artikel ska jag med hjälp av mellanrubriker dela upp den i mindre stycken, så att läsaren inte behöver läsa hela artikeln i ett sträck utan lättare kan välja att läsa ett eller ett par avsnitt i taget.

S.E.

Märklig bibeltrohet

Av Seth Erlandsson

Ibland dyker det upp läror som grovt strider mot vad Bibeln lär men som ändå med stor iver förs fram, inte av liberalteologer utan av sådana som vill vara bibeltrogna. Det kan finnas anledning att uppmärksamma denna märkliga form av bibeltrohet.

En lära går ut på att *gamla förbundet fortfarande gäller* fastän nya förbundet har uppfyllt och fullbordat gamla förbundet. Elia Bönearmé (The Elijah Prayer Army), en verksamhetsgren av The Watchman International, vars grundare och ledare är Lars Enarson, företräder denna lära, likaså Messianska Föreningen Shalom. Bönebrev från Elia Bönearmé sänds ut varje vecka med s.k. profetisk information om aktuella händelser. Enarson betonar att det gäller ”att rena sig i Guds Ord och lyda Guds Ord”.

Gamla förbundets matlagor och högtider

Hur är det då med lydningen för Guds Ord? *Jesus har förklarat all mat för ren* (Mark. 7:19). Och Petrus, som hade svårt att tillämpa denna frihet från gamla förbundets matlagor, får en grundlig lektion av Herren. När Petrus av den himmelska rösten uppmanas att slakta och äta djur som enligt gamla förbundet var orena, bedyrar han: ”Jag har aldrig ätit något oheligt eller orent.” Men han blir kraftfullt tillrättavisad: ”*Vad Gud har förklarat för rent ska inte du anse vara orent*” (Apg. 10:13-16). Därför häpnar man när Elia Bönearmé hävdar att gamla förbundets matlagor alljämt gäller och att det även är ett avfall från Guds Ord när de kristna inte längre firar gamla förbundets högtider. Låt oss återvända till de judiska högtiderna, uppmanar Enarson, det är nödvändigt för att göra Bruden redo för Brudgummens tillkommelse, skriver han. ”Med avfallet från apostolisk tro i det andra århundradet var Herrens högtider bland de första som övergavs”, får vi veta, och Enarson tillägger: ”Vi tror att nästa steg i att förbereda Bruden för Messias ankomst kommer att innefatta Herrens Högtider.”

Profeten Elia

Elia Bönearmé tror att Elia (Messias vägröjare) ännu inte har kommit, fastän Jesus säger till dem som ännu väntar på Elia: ”*Elia har redan kommit*, och de kände inte igen honom utan gjorde med honom alldeles som de ville. På samma sätt ska också Människosonen få lida genom dem.” ”Då förstod lärjungarna att han hade talat till dem om Johannes Döparen” (Matt. 17:12-13). Men Enarson skriver: ”Yeshua lovade tydligt att innan Han framträder i makt och härlighet så ska ’Elia komma och återupprätta allt’ (Matt. 17:11).” Elia Bönearmé väntar fortfarande på Elia och verkar inte förstå att Jesu fullbordade återlösningsverk är den största av alla återupprättelser.

Låt oss kortfattat se vad Nya testamentet säger om Johannes Döparen och Elia: ”Redan i moderlivet ska han (Sakarias och Elisabets son Johannes) bli uppfylld av den helige Ande. Och många av Israels barn ska han omvända till *Herren, deras Gud*. Han ska gå framför *honom* (dvs. Messias, som sålunda är ingen mindre än ”Herren, deras Gud”) i *Elias ande och kraft*, för att vända fädernas hjärtan till barnen och omvända de olydiga till ett rättfärdigt sinnelag och så skaffa åt Herren ett folk som är berett” (Luk. 1:15-17). Lägg märke till hur profetian i Mal. 4:5-6 (”Jag ska sända till er profeten Elia, innan Herrens dag kommer, den stora och fruktansvärda”) tillämpas på Johannes Döparen: Elia, dvs. Johannes Döparen, ”ska vända fädernas hjärtan till barnen ...” (Mal. 4:6, Luk. 1:17). Jesus talade till folket om Johannes Döparen och sa bl.a. följande: ”Han är ännu mer än en profet. Det är om honom det står skrivet: Se, jag sänder min budbärare framför dig, och han ska bereda vägen för dig (Mal. 3:1). ... Om ni vill ta emot det – *han är den Elia som skulle komma*. Lyssna, du som har öron!” (Matt. 11:9-15).

När tre av Jesu apostlar på förklaringsberget hade fått se Jesu verkliga härlighet, sa Jesus till dem: ”Tala inte om för någon vad ni har sett, förrän Människosonen har uppstått från de döda” (Matt. 17:9). ”*Varför säger då de skriftlärda att Elia först måste komma?*” undrar lärjungarna. *Före Messias framträdande i härlighet* (vilket nu hade skett på förklaringsberget och sedan skedde i och med Jesu uppståndelse från de döda) skulle ju enligt Skriften Elia komma och återupprätta allt. Ja, säger Jesus, det är sant, ”men jag säger er: *Elia har redan kommit*” (v. 10-12). Återupprättelsen och Återupprättaren, eller med andra ord ”Guds rike”, är här

mitt ibland er, lika nära som Jesus är nära er. Den ende som kan besegra synden, döden och djävulen och ”ropa ut frihet för de fångna” (Jes. 61:1, Luk. 4:18) har kommit, den utlovade Frälsaren och Befriaren. ”Denna världens furste är nu dömd”, säger Jesus (Joh. 16:11). ”Om det är med Guds Ande jag driver ut de onda andarna, *då har Guds rike kommit till er*” (Matt. 12:24). ”Gå i stället till de förlorade fåren av Israels hus. Och där ni går fram ska ni predika: *Himmelriket är nu här (helt nära er)*” (Matt. 10:7). Både Johannes Döparen och Jesus proklamerade därför: ”Omvänd er, för himmelriket är nära” (Matt. 3:2). Men Guds rike är inte som denna världens riken. Det är ett himmelskt rike som inte är av den här världen (Joh. 18:36) och inte kan ses med ögonen (Luk. 17:20), inte förrän på den yttersta dagen, denna tidsålders sista dag.

Det nya förbundet som den sanna uppfyllelsen

Profeten Jeremia predikade redan på 600-talet före Kristus om det nya förbundet: ”Se, dagar ska komma, säger HERREN, då jag ska sluta *ett nytt förbund med Israels hus och med Juda hus*, inte ett sådant förbund som jag slöt med deras fäder den dag då jag tog dem vid handen och förde dem ut ur Egyptens land – det förbund med mig som de bröt” (Jer. 31:31f). Enligt Hebreerbrevet har denna profetia *gått i uppfyllelse i och med det nya förbundet som Jesus instiftat och beseglat med sitt eget blod*. ”Om det första förbundet hade varit utan brist skulle det inte behövas plats för ett andra” (Hebr. 8:7). ”Så upphäver han det första för att fastställa det andra” (Hebr. 10:9). När Herren enligt Jeremias profetia ”talar om ett nytt förbund, har han därmed förklarat att *det förra är föråldrat*” (Hebr. 8:13).

Det gamla förbundet har alltså enligt Guds ord fått ge plats för det nya förbundet. Det gamla förbundet är föråldrat och ersatt av det nya. Det stämmer också med Jesu ord: ”Lagen och profeterna hade sin tid fram till Johannes” (Luk. 16:16). ”Lagen innehåller *endast en skugga av det goda som kommer och inte tingen i deras verkliga gestalt*” (Hebr. 10:1). ”Så är också det förbund som Jesus har gått i borgen för *mycket bättre*” (Hebr. 7:22). ”Tiden för en bättre ordning” har kommit genom Jesu fullbordning av det gamla förbundet. ”När det gäller mat och dryck och olika slags reningar, så är det här fråga om yttre föreskrifter fram till tiden för en bättre ordning” (Hebr. 9:10). Paulus skriver: ”Låt därför ingen döma er

för vad ni äter och dricker eller i fråga om högtid eller nymånad eller sabbat. *Allt detta är bara en skugga av det som skulle komma*, men verkligheten själv är Kristus” (Kol. 2:16-17). Till församlingarna i Galatien skriver han: ”Nu, då ni känner Gud, ja, än mer, har blivit kända av Gud, hur kan ni då vända tillbaka till dessa svaga och ynkliga människostadgar som ni på nytt vill bli slavar under? Ni iakttar noga dagar och månader och särskilda tider och år. Jag är rädd att jag har ansträngt mig förgäves bland er” (Gal. 4:9-11). ”De två kvinnorna (Hagar och Sara) betecknar två förbund. Det ena kommer från berget Sinai och *föder sina barn i slaveri*, det är Hagar. Ordet Hagar betecknar Sinai berg i Arabien och motsvarar *det nuvarande Jerusalem*, eftersom det *lever i slaveri med sina barn*. Men *det himmelska Jerusalem är fritt, och det är vår moder*” (Gal. 4:24-26). ”Alltså, bröder, är vi inte barn till slavinnan utan till den fria hustrun. Till denna frihet har Kristus gjort oss fria. *Stå därför fasta och låt er inte på nytt tvingas in under slavoket*. Se, jag Paulus säger er att om ni låter omskära er, kommer Kristus inte att vara till någon hjälp för er” (Gal. 4:31-5:2).

Israel och Juda

Lägg också märke till att profetian om ”ett nytt förbund med *Israels hus och Juda hus*” enligt Hebreerbrevet är *just det nya förbund som har kommit i och med Jesus Kristus*. Alla som tror på Jesus Kristus, av judisk eller av hednisk härkomst, är Guds sanna folk, medborgare i ett och samma rike, tillhör Guds familj, Guds sanna Israel, är sanna judar. Paulus skriver: ”*Den är inte jude som är det till det yttre*, och omskärelse är inte något som sker utvärtes på kroppen. Den är jude som är det i sitt inre, och hjärtats omskärelse sker genom Anden och inte genom bokstaven. En sådan får sitt beröm, inte av människor utan av Gud” (Rom. 2:28-29). Utan Kristus var ni hednakristna ”*utestängda från medborgarskapet i Israel*... Men nu har ni som är i Kristus Jesus och som en gång var långt borta, kommit nära genom Kristi blod. *Ty han är vår frid, han som gjorde de två* (troende judar och troende hedningar) *till ett och rev ner skiljemuren*... Genom honom har vi båda i en och samme Ande tillträde till Fadern. Alltså är ni inte längre gäster och främlingar utan medborgare tillsammans med de heliga och *tillhör Guds familj*” (Ef. 2:12-19). ”*Israel är inte alla som kommer från Israel*, och inte heller är alla Abrahams efterkommande

hans barn. Nej, Isaks efterkommande ska räknas som dina barn. Det vill säga: *Guds barn är inte de som är barn genom naturlig härkomst, men löftets barn räknas som hans efterkommande* (Rom. 9:6-8). ”Så säger Gud genom Hosea: *Det folk som inte var mitt ska jag kalla mitt folk, och henne som jag inte älskade ska jag kalla min älskade. Och på den plats där det sades till dem: Ni är inte mitt folk, där ska de kallas den levande Gudens barn.* Men om Israel utropar Jesaja: *Om än Israels barn vore talrika som havets sand, ska bara en rest bli frälst*” (Rom. 9:25-27). I sin syn på Patmos såg Johannes ”en stor skara som ingen kunde räkna, *av alla folkslag och stammar och länder och språk.* De stod inför tronen och inför Lammet, klädda i vita kläder och med palmlöv i händerna. Och de ropade med hög röst: *Frälsningen tillhör vår Gud, honom som sitter på tronen, och Lammet*” (Upp. 7:9-11).

En ny lära, bortglömd i mer än 1700 år

I Böneprev 06-34, daterat den 13 november 2006, betonar Lars och Harriet Enarson att de ”frimodigt undervisar och ber om en återupprättelse av Mose och Toran”. ”Att tro, undervisa och leda en förbönsvärelse för denna återupprättelse av ’allt’, har uppenbarligen sina utmaningar, risker och faror. Denna tro har trots allt inte uttryckts i den officiella kyrkan under åtminstone 1700 år, så det är något nytt för de flesta av oss.” ”Vi tror av hela vårt hjärta att innan Yeshua återvänder i makt och härlighet för att inta sin tron i Jerusalem för att regera över nationerna, kommer vi först att få se en återupprättelse av det första århundradets apostoliska tro ’som en gång för alla har överlämnats åt det heliga’ (Jud. v.3).”

Ingenstans i Nya testamentet lär Jesu apostlar att ”en återupprättelse av Mose och Toran” ska äga rum före Jesu återkomst i makt och härlighet. Apostlarna lär att Jesus ska komma tillbaka i härlighet, men inte för att regera nationerna i den här världen från ett jordiskt Jerusalem. När Jesus kommer tillbaka ”med stor makt och härlighet” (Mark. 13:26) och ”i en stund när ni inte väntar det” (Matt. 24:44), kommer han tillsammans med de heliga änglarna (Mark. 8:38) för att hämta hem sin brud till den himmelska glädjen och för att döma världen. ”Med starkt basunljud ska han sända ut sina änglar, och de ska samla hans utvalda från de fyra väderstrecken, från himlens ena ända till den andra” (Matt. 24:31, Mark. 13:27). ”Vaka alltid och *be om kraft att kunna undfly allt det som*

ska komma och kunna bestå inför Människosonen” (Luk. 21:36). Före Jesus återkomst i härlighet utmärks nämligen tiden, inte av väckelse och en återupprättelse av Mose och gamla förbundet, utan av många falska profeter, otro, världslighet, nöd, ångest, krig, jordbävningar mm. (se t.ex. Matt. 24:24,29; Mark. 13:22ff; Luk. 18:8; 21:25ff; Rom. 8:18,35-36; 2 Kor. 1:4-6; 6:4-5; Upp. 7:14; 15:5ff).

Jesu återkomst i makt och härlighet

Den apostoliska trosbekännelsen sammanfattar korrekt apostlarnas lära: ”Uppstigen till himmelen, sittande på allsmäktig Gud Faderns högra sida, därifrån igenkommande till att döma levande och döda.” Lukas skriver: ”Denne Jesus som har blivit upptagen från er till himlen, han ska komma igen på samma sätt som ni har sett honom fara upp till himlen” (Apg. 1:11). Jesu återkomst i makt och härlighet är en domens och befrielsens dag. Då skiljs troende och otroende åt för evigt: ”Alla folk ska samlas inför honom, och han ska skilja dem från varandra, som en herde skiljer fåren från getterna” (Matt. 25:32). Denna dag ser de troende fram emot, för ”det finns ingen fördömelse för dem som är i Kristus Jesus” (Rom. 8:1).

Paulus skriver med tanke på de troende som hinner dö före Jesu ankomst till domen, den dag då de troende hälsar sin Herre med glädje och får ta emot den slutliga befrielsen från denna dödens och syndens värld: ”Vi som lever och är kvar till Herrens ankomst ska alls inte komma före de insomnade. Ty när *en befallning ljuder, en ärkeängels röst och en Guds basun*, då ska Herrens själv stiga ner från himlen. Och först ska de som dött i Kristus Jesus uppstå. Därefter ska vi som lever och är kvar ryckas upp bland moln tillsammans med dem för att möta Herren i rymden. Och så ska vi alltid vara hos Herren. Trösta därför varandra med dessa ord” (1 Tess. 4:15-18). *Den här världen med dess himmel och jord tillhör den förgängliga skapelsen och ska gå under vid Jesu återkomst.* ”Herrens dag kommer som en tjuv, och då ska himlarna försvinna under våldsamt dån och himlakroppar upplösas av hetta och jorden och de verk som är på den inte mer finnas till... Men nya himlar och en ny jord där rättfärdighet bor väntar vi på efter hans löfte” (2 Petr. 3:10-13).”Jag såg en ny himmel och en ny jord. Ty den första himlen och den första jorden hade försvunnit, och havet fanns inte mer. Och jag såg den heliga staden, det nya Jerusalem, komma ner från himlen, från Gud, redo som en brud,

som är smyckad för sin brudgum” (Upp. 21:1-2).

Det finns de som lär att Jesus ska återkomma till jorden flera gånger. Så lär inte apostlarna. De väntar bara på *en* återkomst, då Jesus kommer tillbaka på himlens skyar i makt och härlighet för att döma levande och döda. ”Ty liksom blixten går ut från öster och syns ända borta i väster, så ska Människosönens ankomst vara” (Matt. 24:27). ”Kristus blev offrad *en* gång för att bära mångas synder, och han ska *en andra gång* träda fram, inte för att bära synd utan för att frälsa dem som väntar på honom” (Hebr. 9:28). ”Då ska två män vara ute på åkern. Den ene ska tas med, den andre lämnas kvar. Två kvinnor ska mala på en handkvarn. Den ena ska tas med, den andra lämnas kvar. Var därför vaksamma. Ty ni vet inte vilken dag er Herre kommer” (Matt. 24:40-42). Jesu återkomst från himlen är lika synlig som Jesu himmelfärd, läser vi i Apg. 1:11.

Hur *läran om en hemlig återkomst och en hemlig uppryckelse* till himlen kan framföras av människor som vill gälla som bibeltrogna är för mig en gåta (om också Enarson har den läran vet jag inte). Spektakulärt skrivs t.ex. böcker om hur en pilot, ett par flygvärdinnor och vissa medpassagerare i ett flygplan plötsligt är försvunna. Som stöd för att en hemlig uppryckelse ska äga rum (på engelska The Rapture) brukar 1 Tess. 4 anföras. Men där talas inte om någon *hemlig, tyst, osynlig* uppryckelse: ”En befallning ljuder, en ärkeängels röst och en Guds basun” (v. 16). Samma basunljud nämns i Matt. 24:31 och hör samman med Jesu återkomst på den yttersta dagen: ”Med starkt basunljud ska han sända ut sina änglar, och de ska samla hans utvalda från de fyra väderstrecken, från himlens ena ända till den andra.”

Lägg också märke till att det i 1 Tess. 4:16 står: ”Ty när en befallning ljuder, en ärkeängels röst och en Guds basun, då ska *Herren själv* stiga ner från himlen.” Det finns nämligen de som förnekar att Jesus är Herren själv, fastän en rad ställen i såväl Gamla och som Nya testamentet uttryckligen understryker att Messias, Davids son, är ingen mindre än JAG ÄR, JHWH, HERREN själv. Så var fallet också bland gnostikerna på aposteln Johannes tid. Därför avslutar han sitt första brev på detta kraftfulla sätt: ”Vi vet att Guds Son har kommit och gett oss förstånd, så att vi känner den Sanne, och vi är i den Sanne, i hans Son Jesus Kristus. *Han är den sanne Guden och det eviga livet.* Kära barn, var på er vakt mot avgudarna” (1 Joh. 5:20-21).

Den ende sanne Guden, en tre-EN-ig Gud

I bönebrevet av den 13 november tar Enarson också avstånd från treenighetsläran. Han hävdar att ”ingen av de grundläggande definitionerna av Gud kan tillämpas på Yeshua. De motsäger klart och tydligt treenighetsläran.” Då blir frågan: Är alltså Jesus en hädare när han förlåter synder? För ”vem kan förlåta synder? Det kan ingen utom Gud” (Luk. 5:21). Johannes skriver: ”Fastän han hade gjort så många tecken inför dem, trodde de inte på honom” (12:37). Och Jesus sa till dem: ”Den som tror på mig, han tror inte bara på mig utan på honom som har sänt mig, och *den som ser mig, han ser honom som har sänt mig*” (Joh. 12:44-45). Till Filippus sa han: ”Så länge har jag varit hos er, och du har inte lärt känna mig, Filippus. *Den som har sett mig har sett Fadern*. Hur kan du då säga: Låt oss se Fadern? *Tror du inte att jag är i Fadern och att Fadern är i mig?*” (Joh. 14:9-10). ”*Jag och Fadern är ett*’. Då tog judarna på nytt upp stenar för att stena honom” (Joh. 10:30-31).

Enarson är klar över att Jesus på flera ställen i Skriften *identifieras med JHWH och kallas för Gud*, men det betyder bara, menar han, att han är ”den perfekta representanten för YHWH”. Detta, framhåller Enarson, är något helt annat än ”treenighetsläran som gör Yeshua till en del av en Gudom tillsammans med Fadern och den Helige Ande”. ”Inte heller betyder alla gammaltestamentliga skriftställen om YHWH som tillämpas på Yeshua i Nya testamentet, att Yeshua är YHWH”, skriver han. Också Messianska Föreningen Shalom förkastar i artiklar skrivna av sin ordförande Stig-Åke Gerdvall och sin teolog Stefan Ketril Blad att Jesus är ”den sanne Guden” (1 Joh. 5:20). Därför får man inte tillbe Jesus som Gud utan endast Fadern.

Att Gud är treenig framgår bl.a. av Jesu dopbefallning: ”Döp dem i (grekiska *eis* = till, in i) Faderns och Sonens och den helige Andes namn” (Matt. 28:19). Att bli döpt till HERREN (JHWH) eller till Jesus är liktydigt med att bli döpt till Faderns och Sonens och den helige Andes namn. Det finns bara en sann Gud att döpas till, nämligen den treenige Guden. Fadern, Sonen och Anden är samma gudomsväsen, har samma namn. Därför kan det heta: ”Vi alla som har blivit döpta till (*eis*) Kristus Jesus” (Rom. 6:3) eller ”Alla ni som har blivit döpta till (*eis*) Kristus” (Gal. 3:27), eftersom ett dop till den ende sanne, treenige Guden är ett dop till Kristus.

Bl.a. Matt. 28:19 är besvärande för dem som förnekar att Gud är

treenig. Det är ett gammalt knep att när den egna uppfattningen strider mot klara bibelord, förklarar man sådana bibelord för oäkta eller förvanskade. Så gör också Messianska Föreningen Shalom. Stig-Åke Gerdvall skriver: "Det finns flera anledningar till varför Matt. 28:19 kan misstänkas ha blivit manipulerat av senare avskrivare för att ge bibliskt stöd för treenigheten." Och S. K. Blad skriver: "I slutet av 300-talet ändrade kyrkan hänsynslöst flera bibeltexter för att få dem att passa in i sin nyskapade treenighetslära, bland annat Matt 28:19 och 1 Joh 5:7." Några bevis för att de bibeltexter som vittnar om att Gud är treenig har manipulerats finns emellertid inte.¹

"Den traditionella kristna undervisningen om att Yeshua kom för att avskaffa Mose lag, samt tron på treenighetsläran, är idag de två största teologiska hindren för den slutliga judiska väckelsen i Israel", står det i Enarsons bönebrev. Han vill avlägsna dessa hinder och kritiserar därför hårt såväl kyrkofäderna ("många upptäcker att de s.k. kyrkofäderna inte är våra riktiga fäder") som Luther och den lutherska reformationen. Det ovan citerade bönebrevet avslutas så här: "Vi inser att en doktrin som under åtminstone 1600 år har varit inrotad som grundvalen för den kristna religionen inte låter sig ändras så lätt, över en natt. Men den människogjorda, efter-bibliska treenighetsläran är en av de stenar som behöver förflyttas för att bana väg för att Messias ska bli uppenbarad för sitt eget folk. Gud välsigne dig som väktare på Jerusalems murar! Lars och Harriet Enarson."

En förvanskning av den apostoliska läran kan inte bana väg för Bibelns Messias, Herren Jesus. Endast Guds sanna evangelium har gudomlig kraft och förmåga att skapa en rätt tro på honom, hos såväl judar som hedningar. Jesu gudom var den stora stötestenen för judarnas ledare under Jesu offentliga verksamhet. (De sa: Han har gjort sig till Gud, han har hädat, bort med honom, han måste dö.) Denna stötesten, som samtidigt är hörnstenen i Guds tempel, Guds rike, kan och får vi inte ta bort. "För er som tror är den dyrbar, men för dem som inte tror har den sten som byggnadsarbetarna förkastade, blivit en hörnsten, en stötesten och en klippa till fall. De stöter emot den därför att de inte lyder ordet. Så var bestämt om dem" (1 Petr. 2:7-8).

---

¹ För en närmare redogörelse för de många bibelställen som klart vittnar om Jesu gudom och att Gud är treenig, se min bok *Vem är han? Den verkliga Jesus från Nasaret* (2007), s. 24-91 och 211-217.

Johannes 5:1-14 – renlärighet och lyhördhet för människor i nöd

Av Stefan Hedkvist

När vi studerar Joh 5:1-14 bör det ske i ljuset av vers 17: *Min Fader verkar ännu i denna stund. Så verkar även jag.* Även denna sabbat var Gud verksam. Fadern är ständigt verksam med att uppehålla hela skapelsen, även på sabbaten. Utan honom skulle vi inte kunna dra ett andetag. Han uppehåller hela universum från det minsta till det största. Han är ständigt verksam, ger liv, uppehåller liv och gör gott mot alla. Jesus Kristus är ett med Fadern i samma väsen. Kristus utför också ett och samma verk som Fadern, han ger liv, uppehåller, botar och gör gott mot alla.

Jesus hade gått upp till Jerusalem vid en av judarnas högtider. Vi hade väl väntat att finna honom i det härliga templet. Men istället möter vi honom vid Betesdadammen där det låg en mängd sjuka, blinda och handikappade. Han hade naturligtvis besökt det härliga templet, med alla ljus och den vackra sången från tempelkören. Men han är ett med Fadern och därför ständigt verksam med att göra gott, bota och hjälpa själar i nöd. Detta drev honom från ljusen och den vackra sången i templet till klagosången som steg upp mellan de fem pelargångarna vid Betesdadammen. Han stannade inte bland prästerna och fariséerna för att delta i ändlösa akademiska diskussioner utan gick till de sjuka och nödställda.

Där träffade han en man som legat sjuk i trettioåttå år. Han visste att mannen varit sjuk under lång tid och frågade: *"Vill du bli frisk?"* Den sjuke svarade honom: *"Herre, jag har ingen som leder mig ner i dammen när vattnet kommer i rörelse, och när jag själv försöker ta mig dit, hinner någon annan före mig."* Jesus sade till honom: *"Stig upp, ta din bädd och*

gå!” Genast blev mannen frisk och tog sin bädd och gick. Orden ändrade mannens fokus och gav honom ett nytt hopp. Det var inte dammen som var hans räddning. Framför honom stod hans Hjälpare. Jesu ord väckte tro och förtröstan hos den sjuke och gjorde honom frisk.

I detta gudomliga under uppenbarar Jesus att han är Guds Son – att han känner och vet allt på förhand och att han är allsmäktig och kan göra allt vad han vill. Han visar också att han är hjärtligt god och ständigt verksam med att göra gott, bota och hjälpa lidande.

Mannen blev genast frisk. Han samlade ihop sin bädd och gick. Men när mannen kom gående på Jerusalems gator bärande på sin bädd blev han genast arresterad av judarna. De sa till honom: *”Det är sabbat. Du får inte bära din bädd.”* Så länge han låg sjuk bland pelargångarna vid Betesdadammen var det ingen som uppmärksammade honom. I trettioåttå år hade han legat sjuk och han hade ingen som hjälpte honom. Men nu när han genom ett under blivit frisk och fri från sitt tunga lidande och kom bärande på sin lätta madrass då spände man ögonen i honom och han möttes med orden: *”du får inte...”*. Det är inte tillåtet.

Ni märker vilken kontrast det var mellan Jesu sabbatsfirande och judarnas. Sabbat betyder rätt och slätt vila. Jesus firade vilodagen med att befria mannen från hans tunga lidande. Jesus tog hans börda från honom och gjorde den sjuke frisk. Judarnas sabbatsfirande innebar att lägga tunga bördor på människor genom att föreskriva en massa mänskliga bud och stadgar som reglerade livet i detalj. Här gällde det att räkna hur många steg man tog denna dag så att man inte gjorde något otillåtet arbete.

Judarna firade högtid men de uppfattade inte med sina sinnen människors nöd. De såg ljusen i templet och hörde tempelkören men de såg inte de sjuka vid Betesdadammen och hörde inte deras jämmer. Men Jesus både såg och hörde. Judarna uppfattade inte heller med sina sinnen Guds gärningar. Han är ständigt verksam med att ge liv, uppehålla, bota, hela och göra gott. Jesus hade utfört en sådan gudomlig gärning. Men judarna levde i en sluten värld av traditioner, levnadsregler, tempel och högtider. Det var hela deras gudsyrdkan. De var oförmögna att uppfatta vad som skedde utanför den ramen. De var blinda för människors nöd och de var blinda för Guds gärningar.

Denna – om jag får kalla det så - ”fariseism” får också vi se upp med.

Vi måste lära oss uppfatta människors nöd. Det är något vi måste öva: **att bli lyhörda för människors nöd och bekymmer**. Det förutsätter först och främst att vi umgås med människor, blir vänner, och *lyssnar*. Det förutsätter ett verkligt intresse för människor och en strävan att hjälpa andra. Det förutsätter att vi själva tar initiativet och skapar en god kontakt. Den kontakten uppstår inte av sig själv medan vi bara umgås med dem som vi har nöje eller nytta av.

Vi måste också lära oss uppfatta Gud gärningar, speciellt hans gärningar genom evangelium. Det ställer fram Jesus Kristus som vår gudomlige Hjälpare ur all nöd. Det förlåter alla våra synder för Jesu skull. Det ger nåd, föder på nytt, ger frid och glädje åt hjärtat, det helgar och ger oss en ny vilja. Evangeliet säger till oss: *kasta alla era bekymmer på honom ty han har omsorg om er*. När vi har tagit emot den tröst Gud ger genom evangelium kan vi ge andra av den tröst vi själva har fått. Sedan vi lärt oss att lyssna till människor och uppfatta deras nöd, kan vi sedan tala till dem tröstens ord för att hjälpa - inte stjälpa och stöta bort.

Det finns en risk när vi vill vara renläriga att vi sluter oss i vår egen värld - att vi gör oss så upptagna av teologiska diskussioner, konferenser, sammankomster och högtider att det blir hela vår gudsdyrkan. Hur går det då med främlingen? Vi tenderar att glömma de ord i Skriften som uppmanar oss att värna om de svaga, hjälpa de nödställda, trösta sörjande osv. Det är Guds verk. Det heter: *Herren bevarar främlingar, faderlösa och änkor tar han sig an*. Vi ska inte glömma att göra gott och dela med oss, ty sådana offer har Gud behag till. Låt oss ha Jesus som vårt föredöme. Han kunde ha gått till det härliga templet men han styrde sina steg till de lidande vid Betesdadammen.

Vi får aldrig glömma syftet med den rena läran som vi får lära oss i föredrag och vid konferenser, som vi har i böcker och studerar vid våra bibelstudier. Syftet är att främlingen ska få vår hjälp. Om allting bara gällde oss som redan tror skulle den sista dagen komma idag. Men Gud ger mer tid för han vill inte att någon ska gå förlorad. Vår uppgift är att predika Guds glada budskap om Frälsaren för alla människor. Vi får akta oss så att vi inte ger intryck av att människor ska bli hjälpta av en viss teologisk självträning. De får inte uppfatta det så att vi bara tillhandahåller böcker och föredrag som medel till självhjälp medan vi själva är tämligen ointresserade av att sätta oss in i deras situation, lyssna och

som vänner bära deras bördor. Vår renlärighet kan i så fall uppfattas av andra som en tung börda som vi lägger på människors axlar. Ett vänligt ord som ger välsignelse är ofta bättre än att sätta Lutherska kyrkans Bekännelseskrifter i de bedrövades händer. Det heter i Efesierbrevet: *Försök säga något gott, till uppbyggelse där det behövs, något som blir till välsignelse för dem som hör det.* Den bibliska läran har inga brister. Men det finns brister hos oss hur vi brukar den rena läran och för den vidare till andra. Här måste vi be Gud om vishet och förmåga.

Mannen som blivit frisk hänvisade till hans auktoritet som botat honom när han möttes av orden: *du får inte...* Han sa: *"Den som gjorde mig frisk sade till mig: Ta din bädd och gå!"* Då frågade de vem han var. Man får intrycket att de frågade vem han var, inte för att själva söka hjälp hos honom utan för att få något att anklaga honom för. Judarna slöt ögonen för det under som skett. De förmådde inte uppfatta Guds gärningar med sina sinnen fast de såg bevisen framför sig.

Mannen visste inte vem som gjort honom frisk. Jesus hade dragit sig undan strax efter undret därför att platsen var full av folk. Därefter mötte Jesus honom på tempelplatsen och sa till honom: *"Se, du har blivit frisk. Synd inte mer, så att inte något värre drabbar dig."* Med dessa ord styrkte Jesus mannens tro. Han försäkrade honom om att han funnit nåd hos Gud och att Gud omslutit honom med sin godhet. Jesus manade honom att bli kvar i denna nåd och inte dra domen över sig med ett syndigt liv. Han var fri från dom och straff och denna frihet skulle han hålla fast vid.

Mannen gick då till judarna och sade att det var Jesus som hade gjort honom frisk. Därför började judarna förfölja Jesus, eftersom han gjorde sådant på en sabbat. Judarna uppfattade Jesu verksamhet som ett brott mot lagen och anklagade honom för sabbatsbrott. *Men han sade till dem: "Min Fader verkar ännu i denna stund. Så verkar även jag."* För första gången gör Jesus här öppet anspråk på att vara en gudomlig person. Han är ett med Fadern i gudomligt väsen och därför utför han samma gudomliga verk. Liksom Fadern ständigt är verksam med att ge liv, uppehålla sin skapelse och göra gott mot alla, så är Jesus ständigt verksam och utför samma gärning. Lika orimligt som det var att anklaga Fadern för sabbatsbrott, lika orimligt var det att anklaga Sonen för sabbatsbrott när han utförde Faderns gärningar.

Men judarna var oförmögna att uppfatta den gudomliga gärningen och de var oförmögna att uppfatta Jesu ord. Därför heter det: *Då blev judarna ännu ivrigare att döda honom, eftersom han inte bara upphävde sabbaten utan också sade att Gud var hans Fader och gjorde sig själv lik Gud.* Naturligtvis hörde judarna vad Jesu sa och de uppfattade också hans anspråk på att vara ett med Fadern, men de erkände inte hans gudomliga gärning och uppfattade hans ord som en hädelse. De såg Jesus som ett hot mot lagen och läran och därför försökte de döda honom.

Här börjar den öppna konflikt som gradvis kom att trappas upp till Jesu tragiska död på korset. Judarna menade sig ha den gudomliga läran och ville försvara lagen mot alla upplösande tendenser. De var beredda att försvara läran till varje pris. De var till och med beredda att bryta mot lagen för att försvara den. De var beredda att döda honom. Men det är en orimlighet att försvara kärlekens och helighetens lag med förbittring, hat och mord. Hela Mose lag kan sammanfattas med ett ord: kärlek. Du ska älska HERREN, din Gud ... och du ska älska din nästa. Den lagen går inte att försvara med bitterhet och hat.

Denna slagas fariseism – om jag får kalla det så – måste vi också akta oss för. Gud har gett oss det rena och klara evangeliet om nåd för Kristi skull. Evangeliet är ett glatt budskap. Det är ett fridsbudskap. Det har kraft att förvandla oss så att vi blir glada, fridsamma och goda. Luther säger om evangeliets ord och löften: ”Dessa och alla Guds ord är nu heliga, sannfärdiga, fridsamma, fria och fulla av godhet. Den som därför med en rätt tro omfattar dem, hans själ blir också helt och hållet förenad med dem, så att allt det goda i ordet blir själens egendom. Och således blir själen av Guds ord, genom tron helig, rättfärdig, sannfärdig, fridsam, fri och full av all godhet, ja, ett sannskyldigt Guds barn...” Det glada budskapet förvandlar alltså de troende till sin bild så att de blir kärlekfulla, fridsamma, glada och fulla av all godhet. Denna verkan av evangeliet kallas också Andens frukt i de troendes liv. Paulus beskriver Andens frukt i de troendes liv med dessa ord: ”Andens frukt däremot är kärlek, glädje, frid, tålmod, vänlighet, godhet, trohet, mildhet och självbehärskning” (Gal 5:22,23).

Evangeliet ska vi försvara mot alla angrepp, men var och en borde förstå att det är orimligt att försvara det glada och fridsamma budskapet med ovänlighet, hårdhet eller baksluga ord. Vi får se upp så att vi inte

med list, grinighet och ovänlighet presenterar det glada, fridsamma och goda evangeliet. Då blir vi lika judarna som värnade om kärlekens lag med bitterhet, hat och mord. Det heter: *Var alltid redo att svara var och en som begär en redogörelse för det hopp ni har. Men gör det vänligt, inte självsäkert...*

Vi har blivit ombetrodda med Guds rena ord i syfte att hjälpa nödställda själar. I detta ord verkar den Allsmäktige än idag och utför sitt verk mitt i allt mänskligt lidande - liksom han en gång hjälpte en lidande människa som ingen annan brydde sig om.

Vilken tröst har den troende av läran om utkorelsen?

Av Alvar Svenson

Vad menas med uttrycket ”av nåd” eller ”nåden allena”? I den kristna förkunnelsen förekommer det regelbundet, liksom i sånger och psalmer. Jesus befalde sina lärjungar att predika evangelium, dvs det glada budskapet om att Gud är nådig mot syndare, försoningens ord. Detta gör den kristna förkunnelsen till något alldeles enastående och unikt. Människan behöver inte försona sin Gud med sina egna gärningar. Gud är försonad genom Jesus Kristus, som är försoningen för hela världens synd.

Av evangeliernas berättelser är det klart att Jesus hade sina skarpaste stridsamtal med fariseerna som förväntade sig Guds nåd som belöning för den egna insatsen. Och tyvärr är frälsningen av nåd ett ofta missförstått begrepp. När man talar om nåd tänker man sig att det kan vara något som passar in då det inte riktigt är som det borde vara i människors liv. Vi ska se att då Bibeln talar om Guds nåd är det långt mer än en utfyllnad där vi människor inte riktigt ”når ända fram”. Framställningen av läran om utkorelsen eller nådavalet är just ett bevis på det. Utkorelsen utesluter nämligen totalt människans egen förtjänst eller insats, när det gäller hennes gudsförhållande. Romarbrevet behandlar detta ämne och Paulus använder sig av exempel ur Skriften och säger: *”Innan barnen ännu var födda och innan de hade gjort vare sig gott eller ont, sades det till henne: Den äldre skall tjäna den yngre. Det blev sagt för att Guds beslut att välja vem han vill skulle stå fast och inte bero på gärningar utan på honom som kallar. Det står ju skrivet: Jakob älskade jag, men Esau hatade jag”* (Rom 9:11-13).

Med utkorelsen eller predestinationen menar vi att Gud har utvalt sina barn till evig salighet före denna världens grundläggning. Detta ämne har behandlats utförligt i *Biblicum* nr 1-2/78, *Den Tredje Orsaken – läran*

att människan kan medverka till sin omvändelse och utkorelse. Och i *Den lutherska läran om utkorelsen*, Uppsala 1978, som är ett sammandrag av Konkordieformelns artikel XI¹. Vidare i *Utkorelse av nåd*, Biblicum 1/88.

Ingen tredje orsak

Enligt Bibeln och den lutherska bekännelsen är det tydligt att det finns endast två orsaker till en människas omvändelse, nämligen *Guds barmhärtighet* och *Kristi förtjänst*. Det är de två verkande orsakerna till att den som tror på Kristus kan bekänna sig som Guds barn och vara på väg mot himlen. I de ovan nämnda artiklarna avvisas helt, i enlighet med Bibeln och den lutherska bekännelsen, en ”tredje orsak” till människans omvändelse. *Den som är Guds barn är det uteslutande av nåd, den som går förlorad är helt och hållet orsak till det själv*, och vi citerar ur Konkordieformeln: ”Därför är det falskt och oriktigt att lära, att icke blott Guds barmhärtighet och Kristi allraheligaste förtjänst, utan även något hos oss vore grunden till Guds utkorelse, för vars skull Gud utkorat oss till evigt liv. Ty icke blott innan vi gjort något gott, utan till och med innan vi var födda, har Gud utvalt oss i Kristus, ... det skedde, 'före världens grund var lagd'” (SKB s 672). Och i artikel II, Om den fria viljan, citerar bekännelsen Luther och säger: ”...att människan vid sin omvändelse förhåller sig *pure passive*, dvs alls ingenting själv gör därtill, ...att människan av sig själv eller av sina naturliga krafter icke förmår eller kan bidra något till egen omvändelse...” (SKB s 577). Föreställningen om den oomvända människans medverkan till sin egen omvändelse kallas synergism (medverkan) och avvisas mycket tydligt i Bibeln och i bekännelsen.

Då Bibeln talar om nåd, är det en nåd som verkar omvändelse, skapar tro och bevarar i tron. Uttrycket *nåden allena* står inte för en nåd som är ett styckverk eller såsom gällde den endast en del av den kristna tron eller livet. I omvändelsen är människan *pure passive*, utan egen medverkan. Det betyder att det är nåd från början till slut. Det är Gud som börjar sitt verk och det är Gud som fullbordar sitt verk, då han föder på nytt och bevarar i tron. ”*Ty av nåden är ni frälsta genom tron, inte av er själva, Guds gåva är det, inte på grund av gärningar för att ingen skall berömma*

---

¹ För den som vill studera dessa artiklar av Seth Erlandsson, finns de tillgängliga på biblicum.se. Vi hänvisar till Svanska Kyrkans Bekännelseskriter, Pro fide 1957 (SKB).

sig” (Ef 2:8-9). ”Välsignad är vår Herre Jesu Kristi Gud och Fader. I sin stora barmhärtighet har han genom Jesu Kristi uppståndelse från de döda fött oss på nytt till ett levande hopp, till ett arv som aldrig kan förstöras, fläckas eller vissna och som är förvarat åt er i himlen. Med Guds makt blir ni genom tron bevarade till den frälsning som finns beredd och skall uppenbaras i den sista tiden” (1 Pet 1:3-5).

Till tröst för den troende

Vi vill i detta studium visa på den tröst den troende har av läran om den eviga utkorelsen. Några aktuella bibelord är bl a: ”... liksom han innan världens grund blev lagd har utvalt oss i honom för att vi skulle vara heliga och fläckfria inför honom” (Ef 1:4). ”I honom har vi också fått vårt arv, förutbestämda till det av honom som utför allt efter sin vilja och sitt beslut, för att vi som har vårt hopp i Kristus skall prisa hans härlighet och ära” (Ef 1:11-12). ”Mina får lyssnar till min röst, och jag känner dem, och de följer mig. Jag ger dem evigt liv, och de skall aldrig någonsin gå förlorade, och ingen skall rycka dem ur min hand” (Joh 10:27-28). ”Men vi är skyldiga att alltid tacka Gud för er bröder, Herrens älskade, eftersom Gud från begynnelsen har utvalt er till att bli frälsta, genom att Anden helgar er och ni tror sanningen. Det är detta som Gud har kallat er till genom vårt evangelium, för att ni skall vinna vår Herre Jesu Kristi härlighet” (2 Tess 2:13-14). ”Ty dem som han i förväg har känt som sina har han också förutbestämt till att formos efter hans Sons bild, för att Sonen skulle vara den förstfödde bland många bröder. Och dem som han har förutbestämt har han också kallat. Och dem som han har kallat har han också förklarat rättfärdiga. Och dem som han har förklarat rättfärdiga har han också förhärligat” (Rom 8:29-30).

Med ord som dessa vill den Helige Ande trösta Guds barn i den onda världen och ge dem visshet om hur Gud från evighet, före skapelsen tänkt på dem i sitt utkorelsebeslut. I Rom 8:33 säger aposteln: ”Vem kan anklaga Guds utvalda? Gud är den som frikänner.” Därför är läran om Guds eviga utkorelse en trösterik undervisning för den troende. Kristus lovar att förkorta lidandet för de utvaldas skull: ”Och om inte den tiden förkortades, skulle ingen människa bli frälst. Men för de utvaldas skull kommer den tiden att förkortas” (Matt 24:22). Av bekännelsen förstår vi hur angelägna de lutherska fäderna var att lyfta fram Bibelns undervisning i denna fråga.

I inledningen till artikeln om utkorelsen säger man: ”Om denna artikel har ingen offentlig strid uppstått bland teologer av den Augsburska bekännelsen. Då den emellertid är *en trösterik artikel, när den rätt behandlas* (kurs. av mig), har den även blivit förklarad i denna skrift för att för framtiden förhindra förargelseväckande meningsskifte därom” (SKB s 531-532). De lutherska teologerna höll denna lära för att vara en ”trösterik” lära och därför var det viktigt att den framställdes med klarhet och skärpa. Om den fördunklas eller framställs på sådant sätt att den väcker misströstan eller förtvivlan är den felaktigt framställd. Ger den upphov till osund säkerhet är det också ett bevis på felaktig framställning. Utkorelsen är ”i Kristus” och måste hela tiden ha sin förankring i hans heliga och fullkomliga verk.

Guds utkorelse ska inte förväxlas med hans förutvetande: ”Guds eviga utkorelse eller praedestinatio, dvs Guds förutbestämmelse till salighet, gäller icke samtidigt goda och onda, utan endast Guds barn, som är utkorade och förutbestämda till evigt liv, ’förrän världens grund var lagd’ såsom Paulus säger i Ef 1. Han har utvalt oss i Kristus Jesus och ’förutbestämt oss till barnskapet’. Guds förutvetande (praescientia) känner och vet på förhand även det onda, men icke så att det skulle vara Guds nådiga vilja att detta sker” (SKB s 658). Bekännelsen vänder sig mot tanken, att Gud med hänsyn till hur en människa kommer att förhålla sig till den kallande nåden, utvalt sina barn, då den säger: ”Guds eviga utkorelse däremot icke blott känner och vet på förhand de utkorades salighet, utan är också på grund av Guds nådiga vilja och välbehag i Kristus Jesus en verkande orsak, som skapar, hjälper och befordrar vår salighet och vad därtill hör. Därpå är även vår salighet så fast grundad, att ’dödsrikets portar’ icke förmå någonting däremot, såsom det står skrivet: ’Ingen ska rycka mina får ur min hand.’ Och åter ’och de kom till tro, så många som var bestämda till evigt liv’” (SKB s 659).

Evangelium ska förkunnas för alla folk, för hela världen

Jesus befäller sina lärjungar att predika för hela skapelsen. ”*Och han sade till dem: ’Gå ut i hela världen och predika evangelium för hela skapelsen’*” (Mark 16:15). Han säger vidare: ”Gå därför ut och gör alla folk lärjungar” (Matt 28: 19). Och Johannes: ”*Han är försoningen för våra synder, och inte bara för våra utan också för hela världens*” (1 Joh 2:2). Kristus

bar hela världens synd i sin kropp upp på korsets trä. Detta evangelium ska predikas för hela världen, alla ska höra denna sanning. När Kristus uppstod förklarades hela världen rättfärdig (Rom 4:25). Guds allmänna frälsningsvilja är: ”Gud, vår Frälsare, ... vill att alla människor skall bli frälsta och komma till insikt om sanningen” (1 Tim 2:3f). För det blinda mänskliga förnuftet är det omöjligt att få läran om utkorelsen att harmonisera med läran om den allmänna rättfärdiggörelsen. ”Det blinda förnuftet förklarar visserligen dessa två sanningar vara motsägelsefulla; men vi ber vårt förnuft tiga”.² ”Nu säger du kanske till mig: Varför förebrår han oss då? Vem kan stå emot hans vilja? Men du, människa, vem är du som går till rätta med Gud? Inte kan väl det som formas säga till den som formar det: Varför gjorde du mig sådan? Har inte krukmakaren den rätten över leret att av samma klump göra ett kärl för hedrande användning och ett annat för mindre hedrande?” (Rom 9:19-21).

Tyngdpunkten i läroframställningen ligger hela tiden på trösten som finns att hämta i denna lära: hur Guds barn också under de svåraste tider alltid kan trösta sig med tanken på Guds eviga utkorelse. Så snart det sker en förskjutning i betoningen av det trösterika innehållet i denna lära blir det fel och förnuftet hämtar näring för sina spekulationer. Bekännelsen ger exempel på vad en sådan avvikande framställning kan orsaka: ”Ur en sådan åsikt uppstå hos många underliga, farliga och fördärvliga tankar, vilka framkalla och förstärka antingen säkerhet och obotfärdighet eller ångest och förtvivlan, ... Alltså om jag är utkorad till salighet, så kan intet skada mig, även om jag utan att göra bot bedriver all slags synd och skam, ringaktar Ordet och sakramenten och icke bekymrar mig om bot, tro, bön eller gudsfruktan, ... Om jag å andra sidan icke är utkorad, så hjälper mig dock icke, om jag också håller mig till Guds ord, gör bot, tror osv...” (SKB s 659). Den sörjande och ångrande syndaren ska höra evangelium om syndernas förlåtelse, han ska visas till Kristi kors, hur Kristus i sitt ställföreträdande lidande och död tog alla synder på sig. Den obotfärdige och självsäkre ska höra lagen och ställas inför den helige Gudens alla bud, för att förstå sin allvarliga belägenhet.

---

² *Guds Därskap*, S W Becker, Biblicum förlag, 2006, s. 161.

Exempel på avvikelser från bekännelsen

Philip Melanchton funderade kring frågan: Varför blir somliga omvända och inte andra? Han kom då att låta sitt förnuft svara på den frågan till nackdel för det bibliska svaret. I sin *Loci* 1548 talar han om den oomvända människans förmåga att anpassa sig till nåden (Biblicum 1-2/78 s 16). Melanchton fick flera efterföljare inom pietismen, som vi ska se senare. I artikel II *Om den fria viljan* avvisar Konkordieformeln denna tanke: ”Vi förkasta den semipelagianska villfarelsen som innebär, att människan av egen kraft kan göra början till sin omvändelse, men icke utan den helige Andes nåd fullborda densamma” (SKB s 506). Föreställningen om den oomvända människans förmåga att samarbeta med Gud i omvändelsen är utbredd inom den yttre kristenheten, inte bara i samtiden utan också i historien. Sättet att uttrycka tanken på människans medverkan kan variera. Det kan exempelvis heta: ”Man avgör sig för Gud”, ”man lämnar sig åt Gud”, ”man upphör att göra motstånd”, ”man låter sig dragas” etc, etc. (Jfr pure passive, ovan). Melanchton utgick ifrån en skillnad i människans förhållningssätt till Guds kallande nåd som en avgörande orsak till utkorelsen. Genom sitt ställningstagande kom han att påverka människor längre fram i historien, som antog hans lära som den lutherska och därmed den bibliska.

Inom pietismen finns den melanchtonska inställningen fortfarande kvar, med varierande betoning. Två framstående personligheter inom den pietistiska väckelsen i Sverige och Norden, Henrik Schartau (1757-1825) och Carl Olof Rosenius (1816-1868), kom att överta den mer ”förnuftiga” inställningen till läran om utkorelsen. Före dem hade flera lärare under femton- och sextonhundredatalen fört vidare arvet från Melanchton (se Biblicum 1-2/78 s 18-20). Henrik Schartau, som betraktas som en rättrogen lutheran av många inom den s k gammalkyrkligheten, tyckte inte om Luthers läroframställning i denna fråga. I sina brev i andliga ämnen håller han Luther för att vara renlärig, men i avseende på denna lära anser han att Luther har misstagit sig. Han påpekar att Luther varit Augustinermunk och Augustinus ”hyste denna lära, varav lämningen hos Dr Luther ledde till detta misstag, vilket utgör en av huvudlärdomarna i de så kallade reformertas religion, men är hos dem drivet till en märklig villfarelse... Dylika misstag göra likväl icke någon huvudsaklig skada var de finnas, och förringa icke värdet av Dr Luthers eller andra

renläriga mäns skrifter; liksom man icke förkastar en hälsosam dryck, om och en fluga kastat sig däruti, utan tager bort henne, och dricker likväl.”³

Henrik Schartau tänker sig att denna lära hos Luther är en kvarleva från augustinertiden. Han ser inte skillnaden mellan den lutherska läran och den reformerta. Hos Schartau är tron en förutsättning för utkorelsen istället för den bibliska läran, som ställer fram utkorelsen som en verkande orsak till omvändelsen och tron. På så sätt tappas trösten bort i denna lära och vägen till misströstan och förtvivlan eller osund säkerhet och fatalism ligger öppen. I hans bok om Nådavalet ställs frågan: ”Hur framställes nådavalet i den heliga Skrift”? Och besvaras med: ”Gud har av evighet förutsett vilka människor som skulle låta hjälpa sig till tron på Frälsaren, ... som därefter skulle låta bevara sig i tron intill slutet.” Och nästa fråga lyder: ”Vilket är det människans förhållande varpå Gud har gjort avseende, då han utvalt henne till salighet?” Svar: ”Att hon har tagit emot kallelsen, då hon blivit kallad, så att hon har kommit till tro; och att sedan hon har kommit till tron, hon låtit bevara sig däruti intill slutet.”⁴ Ge akt på, att enligt Schartau är människan både i fråga om trons upptändande och trons bevarande aktiv och verksam och insatsen från människans sida kommer att vara helt avgörande. Av sättet att resonera framgår det att för Schartau var inte frågan om utkorelsen en viktig fråga, det var ju bara en fluga som råkat hamna i soppan. Trösten i läran om utkorelsen är borta och Luthers inställning är en belastande kvarleva från Augustinus.

C O Rosenius som ville försvara och ansåg sig stå på den lutherska bekännelsens grund misstog sig också på ett liknande sätt i denna fråga. Han kan tala både om en ”allmän” utkorelse och om att Gud har utvalt trons väg. Han kom att förväxla utkorelsen med rättfärdiggörelsen och Guds allmänna nådevilja. Han säger t ex: ”Här är ingen åtskillnad; här är icke någon viss person, något visst folk eller släkte på jorden utvalt, utan denna utkorelse är allmän, omfattar alla släkter och alla människor, judar, hedningar, turkar, kristna, katoliker, lutheraner, korteligen alla människor, onda och goda, trogna och otrogna, ogudaktiga och fromma,

---

³ Henrik Schartau, *Bref i Andeliga Ämmen*, Lund 1925, s. 335.

⁴ Henrik Schartau, *Om Nådavalet*, Uddevalla 1960, s. 27.

fattiga och rika, ... med ett ord hela människosläktet.” Han fortsätter diskussionen med att tala om trons väg som utkorelseobjekt. ”Huvudsaken som aposteln vill framställa är att Gud har utvalt trons väg och icke gärningarnas, Kristus och icke oss, Kristi förtjänst och icke vår.”⁵

Jean Calvin (1509-1564) lärde till skillnad från Melancton att förklaringen till att somliga människor blir frälsta och andra går förlorade orsakas av en skillnad på Guds kallelse. Människan gör motstånd mot Guds kallelse i samma grad men Guds kallande nåd gör en åtskillnad. I Bibeln finns inget stöd för ett ”vredesval”, alltså en utkorelse till evig dom. Bibeln talar uteslutande om ett nådaval då den behandlar denna fråga. Calvin gick för långt i försöket att tillfredsställa sitt förnuft och kom i konflikt med Bibelns klara ord. Han kom också i konflikt med Guds allmänna nådevilja som är tydlig: ”Gud, vår Frälsare, som vill att alla människor skall bli frälsta och komma till insikt om sanningen” (1 Tim 2:3f). Den lutherska bekännelsen motsätter sig varje försök att på ett rationalistiskt sätt förklara denna artikel eller försöka ge den rationella förtecken. Frågor som inte besvaras av Bibeln, ska inte ställas. Om det likväl sker, ska de besvaras på det sätt Jesus gör. När han fick frågan om det var få som blir frälsta, svarade han med en allvarlig förmaning den frågande: ”Någon frågade honom: ’Herre, är det bara få som blir frälsta?’ Han sade till dem: ’Kämpa för att komma in genom den trånga porten’” (Luk 13:23-24).

Trons orsak enligt Bibeln och bekännelsen

Utkorelsen är orsak och upphov till tron och utgör en stor tröst för den troende: ”Vi vet att för dem som älskar Gud samverkar allt till det bästa, för dem som är kallade efter hans beslut. Ty dem som han i förväg har känt som sina har han också förutbestämt till att formis efter hans Sons bild, för att Sonen skulle vara den förstfödde bland många bröder. Och dem som han har förutbestämt har han också kallat. Och dem som han har kallat har han också förklarad rättfärdiga. Och dem som han har förklarad rättfärdiga har han också förhärligat” (Rom 8:28-30). Den verkliga trösten ska hämtas från Guds ord och inte från något annat. Läran om utkorelsen vill föra oss till Guds ord och inte till spekulationer om den fördolde Gudens hemligheter. ”Jo, eftersom världen i sin visdom inte lärde känna Gud i hans vishet,

⁵ C. O. Rosenius, *Samlade Skrifter*, Stockholm 1926, s. 321.

beslöt Gud att genom den dårskap som vi predikar frälsa dem som tror” (1 Kor 1:21). Och bekännelsen säger också: ”Om vi förbli därvid [Guds ord] och håller oss därtill, är denna lära oss nyttig, hälsosam och trösterik. Ty den bekräftar på ett mäktigt sätt artikeln, att vi utan alla våra egna gärningar och förtjänster av idel nåd för Kristi skull bliva rättfärdiga och saliga. ... Denna lära skänker oss också den sköna och härliga trösten, att varje kristen människas omvändelse, rättfärdighet och salighet legat Gud så varmt om hjärtat och att han så uppriktigt menat något därmed, att han ’förrän världens grund var lagd’ hållit rådslag därom och ’i sitt beslut’ bestämt, att han ville föra mig därtill och behålla mig däri” (SKB s 665).

Denna artikel utesluter inte behovet av förmaning: ”Från denna artikel kan man också hämta allvarliga förmaningar och varningar, såsom ordet i Luk 7: ’de föraktade Guds rådslut ifråga om dem själva’; Luk 14: ’Jag säger er att ingen av dem ska smaka min måltid.’ Likaså: ’Många är kallade, men få utvalda.’ Vidare: ’Den som har öron till att höra, han höre’. Så kan läran om denna artikel användas på ett nyttigt, trösterikt och saliggörande sätt” (SKB s 666). Bekännelsen betonar med kraft att vi inte ska försöka utforska det som är fördolt i Guds ord. Det finns mycket som är fördolt för oss, det är förbehållit Guds egen vishet och kunskap. Detta ska vi inte försöka utforska och inte hänge oss åt våra egna tankar, slutsatser eller grubbel. Vi ska hålla oss till det som Gud har uppenbarat för oss i sitt ord. En sådan påminnelse är av högsta nöd (se SKB s 666-667).

Bekännelsen tar också upp en själavårdande aspekt: ”Likaledes inrymmer denna lära icke någon grund till vare sig klenro eller ett vilt och tygellöst liv, då ju människorna häri undervisas om, att *de ska söka den eviga utkorelsen i Kristus och i hans evangelium* (kurs. av mig). Denna ’livets bok’ utesluter icke någon botfärdig, utan kallar och inbjuder alla fattiga, betungade och bedrövade syndare till bättring. ... Så mottaga de bekymrade och anfäktade människorna den allra säkraste tröst, nämligen vissheten om att deras salighet inte är lagd i deras egen hand, ... utan denna salighet vilar i Guds nådefulla utkorelse, som han uppenbarat för oss i Kristus, ur vilkens ’hand ingen ska rycka oss’ Joh 10; 2 Tim 2 ... Framställs denna lära om Guds nådefulla utkorelse så, att de bekymrade kristna därav icke kan hämta tröst, utan därigenom drivs till förtvivlan, eller de obotfärdiga blir säkrare i sitt övermod, så är det otvivelaktigt sant

och visst, att denna lära icke framställs i enlighet med Guds ord och vilja, utan enligt förnuftet och den lede djävulens ingivelse” (SKB s 673).

Sammanfattning

I inledningen till studiet behandlade vi det bibliska uttrycket *nåd* och vikten av läran om att nåden får stå som den artikel med vilken kyrkan står och faller. Nåd är inte bara ett ord som fyller ut eller ger utfyllnad åt det som fattas hos oss. Nåden är livsavgörande för den kristna kyrkans lära och förkunnelse. Det finns mycket som kallas nåd som inte är det. Den tål ingen sammanblandning med människans gärningar, utan ”nåd” måste få vara just nåd: *”På samma sätt finns det också i denna tid en rest som Gud har utvalt av nåd. Men om det var av nåd, så var det inte på grund av gärningar, annars vore nåden inte längre nåd”* (Rom 11:6).

Läran om utkorelsen av nåd är, som vi visat, mycket trösterik för Guds barn. När aposteln skrev till Efesus eller Rom var han medveten om att vilken dag som helst kunde flera av dessa församlingsmedlemmar sitta i en trång mörk fängelsecell eller tvingas lägga sig ner framför bödeln. Oavsett var de befann sig, följde dem denna tröst om Guds utkorelse av nåd. Men i tider då kristenheten allt mer försöker anpassa sin lära och sitt liv efter den värld som mäktigt och föraktfullt uppträder mot Gud, elimineras risken för förföljelse. Då betyder läran om nåden och Guds utkorelse allt mindre.

Då kyrkans förkunnelse alltmer inriktar sig på att vara så ekumenisk att alla trosriktningar ska tillfredsställas, då är hotet om att förlora alltsammans en verklighet. De lutherska teologerna var nogga med att ge det bibliska svaret, också på de svåra frågor inför vilket förnuftet måste tåga. De skämdes inte för evangelium, för dem var det en Guds kraft till frälsning. *”Tänk på Jesus Kristus, som är uppstånden från de döda och som har kommit av Davids släkt enligt det evangelium jag predikar. I dess tjänst är det jag lider och till och med bär bojor som en förbrytare. Men Guds ord bär inte bojor. Därför uthärdar jag allt för de utvaldas skull, för att de skall vinna frälsningen i Kristus Jesus och den eviga härligheten. Det ordet är att lita på. Ty har vi dött med honom, skall vi också leva med honom. Härdar vi ut, skall vi också regera med honom. Förnekar vi honom, skall han också förneka oss. Är vi trolösa - han förblir trofast, ty han kan inte förneka sig själv”* (2 Tim 2:9-13).

Jesus och Muhammed – likheter och skillnader

Av Seth Erlandsson

Vem är Jesus enligt Koranen och vem är Jesus enligt Bibeln? Vilka likheter och skillnader föreligger? Och vilka likheter och skillnader föreligger mellan Jesus och Muhammed? Dessa frågor ska jag försöka besvara i denna artikel.

Först några ord om Koranen och islam. För en troende muslim är Koranen Guds uppenbarade ord, förmedlade av ängeln Gabriel i en serie uppenbarelser till profeten Mohammed mellan åren 610 och 632 e.Kr.. Uppenbarelsernas historiska ordningsföljd avspeglas inte i Koranen. De 114 surorna (kapitlen) är inte ordnade i kronologisk följd utan i storleksordning. Efter den korta inledningssuran (bara sju verser) kommer den längsta suran som nummer två (286 verser) och den näst längsta som nummer tre (200 verser) etc. Ungefär tjugo år efter Muhammeds död 632 e.Kr. kodifierades den ordningsföljd mellan surorna som Koranen har än idag. Jesus (Isa), en av islams stora profeter, omtalas i elva av Koranens suror.

För nio år sedan utkom Koranen i en ny svensk översättning gjord av Mohammed Knut Bernström. Den kallas ”Koranens budskap” (Stockholm 1998), eftersom bara Koranen på sitt arabiska grundspråk räknas som Koranen i egentlig mening. Bernströms utgåva innehåller också löpande kommentarer av Muhammad Asad, översatta från ”The Message of THE QUR’AN” (1980). För den som läser engelska rekommenderas som en mycket noggrann utgåva ”The Holy Qur’an, Text, Translation and Commentary” av Abdullah Yusuf Ali (New Revised Edition, 1989).

I tolkningen av och kommentarerna till Koranens verser förekommer ofta ordet traditioner. Med tradition (på arabiska *hadith*, plur. *ahadith*) menas redogörelser för situationer i profeten Muhammeds liv, yttranden

som han fällt och handlingar som han utfört och som bevarats till eftervärlden. I ett första skede fördes de vidare på den muntliga traditionens väg – därav termen – men efterhand tecknades de ner och samlades i verk omfattande många band (jämför med Talmud och ”de äldstes stadgar” inom judendomen). ”Man brukar räkna sex av dessa samlingsverk som särskilt tillförlitliga”, skriver Bernström, och de två förnämsta är från mitten av 700-talet (Al-Bukhari och Muslim). ”Traditionernas” stora betydelse består i att de speglar Muhammeds åsikter och hans handlande, det som kallas hans *sunnah* (”sed” eller ”levnadsregel”), och som i andra hand, efter Koranen, är normgivande för en muslims liv.

Jesus enligt Koranen

Jesus hör till de rättfärdiga, liksom Sakarias, Johannes och Elia (sura 6:85). Han tillhör de främsta bland dem som ska stiga in i paradiset och är Marias son, född utan mans medverkan (sura 3:45ff). ”Herre! Hur skulle jag kunna få en son, då ingen man har rört mig?” frågar Maria, och ängeln säger: ”Så ska det bli; Gud skapar vad Han vill. Om Han vill att något ska vara, säger Han endast till det: ’Var!’ – och det är” (v. 47). Enligt Koranen är Jesus en skapad varelse liksom andra profeter, inte Guds evige Son. ”Inför Gud är Jesus till sin natur att likna vid Adam. Han skapade honom av jord och sa till honom: ’Var!’ och han är” (sura 3:59). Muhammad Asad kommenterar: ”Stycket är en del av ett argument mot den kristna läran om Jesu gudom. Koranen understryker här som på många andra ställen att Jesus liksom Adam var en dödlig människa ’skapad av jord’.” I femte suran heter det: ”De förnekar sanningen som säger: ’Gud är Kristus, Marias son’” (v. 17), och ”De som säger: ’Gud är Kristus, Marias son’ förnekar sanningen; Kristus sade själv: ’Israeliter! Dyrka Gud, min Herre och er Herre.’ Gud utestänger den från paradiset som sätter medhjälpare vid Guds sida och Elden skall bli hans sista hemvist. För dessa syndare finns ingen hjälpare” (v. 72).

Enligt Koranen har Jesus inte dött på korset och sonat människornas synder. Korsfästelsen förnekas. Så här heter det i fjärde suran: ”Men de dödade honom inte och inte heller korsfäste de honom, fastän det för dem tedde sig så... Det är med visshet så att de inte dödade honom. Nej, Gud upphöjde honom till Sin härlighet” (v. 157f). Muhammad Asad skriver i sin kommentar: ”Koranen tar således kategoriskt avstånd från

berättelsen om korsfästelsen av Jesus.” Eftersom korsfästelsen var ”en särskilt förnedrande form av dödsstraff, förbehållen de uslaste brottslingarna”, kan man inte tänka sig att Jesus som tillhörde de rättfärdiga ställföreträdande led alla brottslingars fruktansvärda straff och sonade alla deras synder. Jesu ställföreträdande gottgörelse för alla syndare är en motbudande och främmande lära för islam (och det kan tilläggas: liksom för det mänskliga förnuftet).

För islam (liksom för judendomen) är det uteslutet att Gud som EN och DEN ENDE sanne Guden kan vara treenig, dvs. tre personer i ett enda och enigt gudomsväsen. Polemiken mot treenighetsläran och Kristi gudom är intensiv och upprepas ofta i Koranen. I femte suran heter det: ”Och Gud sade: ’Jesus, son av Maria! Är det du som uppmanade människorna att dyrka dig och din moder som gudomliga väsen vid sidan av Gud?’ Jesus svarade: ’Stor är Du i Din härlighet! Hur skulle jag kunna säga vad jag inte hade rätt att säga?’” (v. 116). Det verkar här som treenigheten missuppfattats som bestående av Gud plus Jesus plus Maria. Åke Ohlmarks skriver i en kommentar till detta ställe: ”Muhammed räknade Fadern, Sonen och Guds Moder som den egentliga kristna treenigheten” (Koranen i översättning och sammandrag, Forum 1983, s. 74). ”Säg inte: ’Gud är tre.’ Upphör för ert eget bästa!” (sura 4:171).

Att Gud skulle ha avlat en son betecknar Koranen som hädelse. Abdullah Yusuf Ali kommenterar följande sats i Koranen ”Och de säger: ’Gud har avlat en son’” (sura 2:116): ”Det är hädelse att säga att Allah avlar söner som en man eller ett djur. Den kristna läran förkastas här med eftertryck” (The Holy Qur’an, Text, Translation and Commentary, 1989, s. 49, min övers. från eng.). I den nittonde suran heter det: ”Föreställningen att den Nåderike har avlat en son är inte förenlig med Hans gudomliga majestät!” (v. 92). Muhammad Asad kommenterar: ”Även om ’sonskapet’ inte har annat syfte än att uttrycka en av de olika ’aspekterna’ av den Ende Guden (så som den kristna ’treenighetsdogmen’ brukar förklaras), betecknas den i Koranen som en hädelse.” ”Hur skulle en son ha fötts åt Honom, himlarnas och jordens Skapare, när ingen ledsagerska har funnits vid Hans sida” (sura 6:101). ”Guds majestät förbjuder att Han skulle ha en son” (sura 19:35). ”Gud har aldrig avlat en son och Han har aldrig haft någon gudom vid Sin sida” (sura 23:91).

Jesus enligt Bibeln

Vem är då Jesus enligt dem som var samtida med Jesus, som såg hans gärningar och hörde vad han sa? Petrus bedyrar: "Du är Messias, den levande Gudens Son", och Jesus prisar honom salig för denna bekännelse (Matt. 16:16f). Jesus sa till Filippus: "Den som har sett mig har sett Fadern. Hur kan du säga: Låt oss se Fadern? Tror du inte att jag är i Fadern och att Fadern är i mig? De ord jag talar till er, talar jag inte av mig själv. Fadern förblir i mig och gärningarna är hans verk. Tro mig: jag är i Fadern och Fadern är i mig. Om ni inte kan tro det, så tro för gärningarnas skull" (Joh. 14:9-11). Jesus är enligt Bibeln Guds evige Son, ett med Fadern. "Han var i begynnelsen hos Gud. Genom honom har allt blivit till, och utan honom har inget blivit till, som är till", skriver Johannes (Joh. 1:2-3).

Jesus använde ofta ordet "Sonen" om sig själv: "Sonen kan inte göra något av sig själv, utan endast det han ser Fadern göra. Ty vad Fadern gör, det gör Sonen" (Joh. 5:19). "Den om inte ärar Sonen ärar inte heller Fadern" (Joh. 5:23). Men Jesu fiender motsätter sig att Jesus verkligen är Guds evige Son, ett med Fadern. När judarnas överstepräst ville ha tydligt besked om Jesus verkligen menade sig vara Messias, Guds Son, sa han: "Jag besvär dig vid den levande Guden, att du säger oss om du är Messias, Guds Son." Jesus bekräftade att han är det: "Du själv sa det" (Matt. 26:63f). "Då rev översteprästen sönder sina kläder och sa: 'Han har hädat'" (v. 65).

Att den ende sanne Guden är treenig framgår av många ställen i Bibeln. Här några ställen: Jesu gärningar är både Faderns gärningar och Andens (Matt. 12:28). Jesus, som själv var den gode herden, tröstaren och hjälparen, kallar den helige Ande "en annan Hjälpare": "Jag ska be Fadern och han ska ge er en annan Hjälpare, som alltid ska vara hos er, sanningens Ande, som världen inte kan ta emot" (Joh. 14:16-17). Faderns och Sonens enhet framgår av att Fadern ska sända Hjälparen och Sonen ska sända Hjälparen: Fadern ska sända Hjälparen "i mitt namn" (Joh.14:26). "Jag ska sända honom till er" (Joh. 16:7). Denne Hjälpare är sålunda både en särskild person, sänd av Fadern och Sonen, och HERREN (JHWH) själv.

Jesus sa: "Om någon älskar mig, håller han fast vid mitt ord, och min Fader ska älska honom, och vi ska komma till honom och ta vår boning

hos honom” (Joh. 14:23). När den sanne Guden (JHWH) tar sin boning hos en människa är det sålunda liktydigt med att Fadern, Sonen och Anden tar sin boning där.

Precis som Sonen inte talar av sig själv (”Vad jag talar, det talar jag så som Fadern har sagt mig”, Joh. 12:50), ska inte heller Anden tala av sig själv, ”utan allt det han hör ska han tala... Han ska förhålliga mig, ty av det som är mitt ska han ta och förkunna för er. Allt vad Fadern har är mitt. Därför sa jag att han ska ta av det som är mitt och förkunna för er” (Joh. 16:13-15). Faderns ord är sålunda Sonens ord och Andens ord. Enheten mellan Fadern, Sonen och Anden kan inte uttryckas tydligare. (För en utförligare redogörelse för Jesu gudom enligt Bibeln och enheten mellan Fadern, Sonen och Anden, se min bok ”Vem är han? Den verkliga Jesus från Nasaret?”).

Uppenbarelsen

Både enligt Bibeln och enligt Koranen har den ende sanne Guden uppenbarat sig. Enligt Koranen har Gud uppenbarat sig för Adam och sedan bl.a. för Noa, Abraham, Mose, David och en rad profeter som Job, Jona, Hesekiel och Jesus. ”Vi gav Moses Skriften och lät andra sändebud följa honom. Och Jesus, Marias son, skänkte Vi klara bevis och stärkte honom med helig ande” (sura 2:87). ”Säg: ’Helighetens ande har, steg för steg, förmedlat uppenbarelsen från din Herre med sanningen för att stärka tron hos de troende och ge dem som har underkastat sig Guds vilja vägledning och ett glatt budskap om hopp” (sura 16:102). Med ”Helighetens ande” menas enligt Muhammad Asad ”ängeln Gabriel, den himmelske budbärare som förmedlar Guds uppenbarelsen till profeterna”.

Varför avviker då Koranen på en rad punkter från vad Gud har uppenbarat genom sina profeter och apostlar och Jesus Kristus enligt Gamla och Nya testamentet? Förklaringen är att enligt islam har Bibelns texter ”under årtusendenas lopp fått se åtskilliga, ibland godtyckliga ändringar”. Så skriver Muhammad Asad som kommentar till sura 61:6, där det står: ”Och minns Jesus, Marias son, som sade: ’Israeliter! Jag är sänd till er av Gud för att bekräfta vad som ännu består av Tora och för att förkunna för er det glada budskapet att ett sändebud skall komma efter mig vars namn skall vara Ahmad’ (= Muhammad).” Asad och Bernström

förklarar i en kommentar: ”Denna förutsägelse finner stöd i flera hänvisningar i Johannesevangeliet till den *Parákletos* (en benämning som i den svenska bibelöversättningen återges med ordet ’Hjälpare’) som skulle komma efter Jesus.” Abdullah Yusuf Ali kommenterar samma ställe så här: ”Ahmad eller Muhammad är nästan en översättning av det grekiska ordet *Periklytos*... Våra lärare hävdar att *Parákletos* är en korrupt läsning för *Periklytos* och att det i Jesu ursprungliga ord fanns en profetia om vår Helige Profet vid namn Ahmad” (The Holy Qur’an, s. 1461, min övers.).

Enligt islam bygger kristendomen på en förvanskad uppenbarelse genom att grundtexterna har manipulerats. Såväl Tora (= de fem Moseböckerna) som resten av GT och evangelierna i NT är enligt islam inte identiska med dessa texters ursprungliga innehåll utan en utvidgning och en förvanskning av vad Gud uppenbarat. Men nu har Muhammed kommit som den siste profeten och han förmedlar slutgiltigt och en gång för alla vad som är Guds sanna ord och avslöjar vad som har blivit förvanskat i Bibeln. I sura 33:40 betonas att Muhammed ”är Guds Sändebud och Profetlängdens Sigill”, dvs. ”den siste av profeterna, liksom ett sigill (khatam) utmärker slutet av ett dokument”, kommenterar Asad. Han fortsätter: ”Det genom Muhammad uppenbarade budskapet – Koranen – måste betraktas som kulmen i och slutfasen av all profetisk uppenbarelse.”

Enligt Koranen är Muhammed sålunda förutsagd i Bibeln, dels i Johannesevangeliet och dels i Torá. I sura 46:10 står: ”Ett vittne bland Israels barn vittnade ju att en som är honom lik skall komma.” Här åsyftas vad HERREN sa till Mose enligt 5 Mos. 18:18: ”En profet ska jag låta uppstå åt dem bland deras bröder, en som är lik dig, och jag ska lägga mina ord i hans mun, och han ska tala till dem allt vad jag befäller honom.” Att denna profetia skulle syfta på den utlovade Messias, Davids son, och att det är Jesus som är denne utlovade Messias avvisar islam.

Låt oss närmare se efter vad Jesus säger om Parakléten enligt Johannesevangeliet (kap. 14-16): ”Jag ska be Fadern, och han ska ge er en annan Hjälpare, som alltid ska vara hos er, sanningens Ande, som världen inte kan ta emot” (14:16f). ”Hjälparen, den helige Ande, som Fadern ska sända i mitt namn, han ska lära er allt och påminna er om allt vad jag sagt er” (14:26). ”När Hjälparen kommer, som jag ska sända er från

Fadern, sanningens Ande, som utgår från Fadern, då ska han vittna om mig. Också ni ska vittna, eftersom ni har varit med mig ända från början” (15:26f). ”När jag går bort ska jag sända honom till er” (16:7). ”Han ska förhårliga mig, ty av det som är mitt ska han ta och förkunna för er. Allt vad Fadern har är mitt. Därför sa jag att han ska ta av det som är mitt och förkunna för er” (16:14-15). Enligt dessa ord av Jesus är Paraklétén den helige Ande och han ska vittna om och förhårliga Jesus.

Uppfattningen att Bibeln som den i dag föreligger skulle bygga på en grundtext som har blivit ändrad och förvanskad förs inte bara fram av Koranen utan också i vår tid av t.ex. Dan Brown i ”Da Vinci-koden” (det amerikanska originalet 2003) och Michael Baigent i ”Jesus-skrifterna. Avslöjandet av historiens största mörkläggning” (sv. utgåva 2007). Denna uppfattning grundar sig inte på vetenskapliga fakta och kan lätt vederläggas av de många handskrifter som utgåvorna av Bibelns grundtext bygger på. Jag ska återkomma till denna sak och nöjer mig därför här att hänvisa till Lee Strobel, ”Fallet Jesus” (2002) och min bok ”Gardells Gud, Da Vinci-koden och Bibeln” (2005).

Jesus, Muhammed och frälsningen

Enligt Koranen har ingen försoningsdöd på korset ägt rum och avgörande för människans frälsning är inte någon frälsares ställföreträdande gottgörelse utan bara människans egna gärningar. Enligt Bibeln finns ingen frälsning och ingen öppen väg till paradiset om inte Jesus som Guds Son har dött för alla människors synder och uppstått till liv och rättfärdighet som erbjuds alla människor att i tro förlita sig på.

Enligt Koranen får inte Muhammed som en skapad människa tillbes som Gud och frälsare, men han ska vördas som Guds förtrogne och sanne profet som har förmedlat den sanna vägledningen så att människan kan undgå fördömsedom. Enligt Bibeln ska Jesus tillbes och äras som Guds Son och människans enda räddning undan fördömsedom. Jesus *visar* inte bara på vägen utan *är* såväl dörren som vägen till paradiset. ”Jag är dörren. Den som går in genom mig ska bli frälst” (Joh. 10:9). ”Jag är vägen, sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig” (Joh. 14:6).

Inom islam betraktas Jesus som en profet bara för de kristna, medan Muhammed är hela jordens profet. Enligt Bibeln är Jesus inte bara en

profet i raden av många profeter utan Guds enfödde och evige Son och hela världens frälsare. ”Så älskade Gud världen att han utgav (offrade) sin enfödde Son, för att den som tror på honom inte ska gå förlorad utan ha evigt liv. Inte sände Gud sin Son till världen för att döma världen utan för att världen skulle bli frälst genom honom. Den som tror på honom blir inte dömd, men den som inte tror är redan dömd, eftersom han inte tror på Guds enfödde Sons namn” (Joh. 3:16-18).

Enligt Koranen finns inga vittnen till vad Gud har sagt till Muhammed genom ängeln Gabriel. Uppenbarelserna skedde för Muhammed i enrum. Enligt Bibeln finns en rad ögonvittnen till vad Jesus har sagt och gjort som uppfyllaren av Gamla testamentets profetior om den kommande Messias och Frälsaren. ”*Det vi har hört, det vi med egna ögon har sett, det vi skådade och med våra händer rörde vid* – om Livets Ord är det vi vittnar. Ja, livet uppenbarades, vi har sett det och vittnar om det och förkunnar för er det eviga livet, som var hos Fadern och uppenbarades för oss”, skriver Johannes (1 Joh. 1:1-2).

Paul Gerhardt – psalmförfattare och teolog

Av Ingvar Adriansson

I år är det 400 år sedan en av lutherdomens största psalmförfattare föddes. På det kyrkliga området räknas Paul Gerhardt som nummer tre i Tyskland, efter Martin Luther och J S Bach.

I den svenska psalmboken förknippas vi honom närmast med psalmerna *I denna ljuva sommartid* och *O huvud blodigt sårat*. Vi har dock endast ett 10-tal psalmer översatta till svenska av hans stora produktion på 133 psalmer. Här i Sverige har jubileet knappast uppmärksammats. Mycket få artiklar har skrivits om denne store psalmförfattare som också var en ivrig försvarare av den lutherska läran. I Tyskland är han däremot mycket känd. Ingen från hemlandet har undgått hans psalmer som man sjungit ända sedan småskolan. På hans födelsedag den 13 april samlades i år 400 skolbarn på torget i hans födelsestad Gräfenhainichen och sjöng hans psalmer.

Paul Gerhardt föddes år 1607 i den lilla staden Gräfenhainichen som ligger 25 km sydväst om Wittenberg. Mycket av den ursprungliga bebyggelsen finns inte längre kvar. Gustav den II Adolfs trupper gillade inte borgmästaren i staden utan brände ner den ursprungliga staden den 11 april 1637 när det 30-åriga kriget rasade som värst. Under första halvan av Gerhardts liv rasade detta krig, med allt vad det innebar av umbärande, nöd, bekymmer och elände. Stad stod mot stad, furste mot furste och lutherdomen kämpade för att den romerska kyrkan inte skulle vinna tillbaka Tyskland.

Hela det 30-åriga kriget var ett försök till en motreformation.

Redan som barn blev Paul hårt prövad. När han endast var 12 år gammal dog hans far och hans mor dog två år senare. Fyra föräldralösa barn stod då vid graven. Emellertid fick Gerhardt vid 15 års ålder komma till den berömda ”Fürstenschule” i Grimma där hans äldre bror Christian

var elev. Paul var mycket begåvad och visade fina betyg både i latin, teologi och musik. När Gerhardt var 21 år kom han till Wittenberg och började studera teologi. Mycket lite är känt från denna tid. Men sannolikt bevittnade Paul Gerhard hur snökonungen Gustav Adolf red in i staden på sin vita häst i slutet av augusti 1631. I krigets spår härjade pesten och den nådde även Wittenberg. Om detta skrev Gerhardt följande: *Vad har hela mitt liv ända från min ungdom varit annat än möda och nöd? Så långt jag kan tänka tillbaka har jag tillbringat så många morgnar, så många kära nätter med bekymmer och sorg i hjärtat.*

Det var i Wittenberg som Gerhardt började skriva dikt på allvar. Diktningen präglades av djup fromhet och en stark gudsförtröstan. Redan i Wittenberg talade man om att Näktergalen i Wittenberg hade återuppstått. Näktergalen var Luthers ärenamn. I början av 1640-talet (man vet inte exakt när) flyttade Gerhardt till Berlin. Han blev där privatlärare hos kammarrättsadvokaten Andreas Berthold, som senare skulle bli hans svärfar. Det var här i Berlin som Gerhardt också kom i kontakt med kantorn i Nicolai-kyrkan, Johann Crüger och hans efterträdare Johann Eberling. Dessa två och Paul Gerhardt var en mycket lycklig kombination. Gerhardt diktade och dessa två tonsatte. Det tål att nämnas att J S Bach använde sig av Paul Gerhardts diktning både i Matteus- och Johannespassionen.

Paul Gerhardt var inte bara psalmförfattare utan också en skicklig teolog, där hans predikningar höjde sig över mängden. När han var 44 år höll han sin provpredikan i Mittenwalde, en liten stad norr om Berlin. Samma år blev han ordinerad i Nicolai-kyrkan i Berlin. Man har många gånger undrat varför det tog så lång tid innan han blev präst. En stor del får nog tillskrivas den misär och fattigdom som följde i 30-åriga krigets spår. Det var helt enkelt svårt att livnära sig som präst. I Mittenwalde flödade pennan. 64 nya psalmer kom ut i Johann Crügers psalmbok 1653.

År 1655 gifte sig Paul Gerhardt med Anna Maria som han 15 år tidigare undervisat i kammarrättsadvokaten Andreas Bertholds hus. Äktenskapet blev lyckligt men varade endast i 18 år. Anna Maria dog 47 år gammal. Under dessa 18 år föddes fem barn. Fyra av barnen upplevde inte sin tvåårsdag. Endast ett barn, Paul Fredrik överlevde föräldrarna. Att Gerhardt under dessa omständigheter kunde skriva så fina och trös-

terika psalmer om Guds överflödande godhet är svårt att förstå. Han fick verkligen erfa orden: *Den Herren älskar den agar han.*

1657 beträdde han den åtråvärda posten som kyrkoherde i Nicolai-kyrkan i Berlin. Denna tjänst innehade han till 1668. Tiden i Berlin blev inte helt lätt. Kurfursten ville att fred skulle råda inom hans kurfursten-döme mellan reformerta och lutheraner.

Kurfursten uppmanade Gerhardt att inte alltför kraftigt föra fram den lutherska läran som den rätta bibliska utan vara lite försiktig. Gerhardt, som var övertygad om att den lutherska läran är den bibliska fick bekymmer. Han avsattes från tjänsten som kyrkoherde, men kyrkofolket ville ha honom tillbaka. Detta kunde endast ske om han gick med på kurfurstens villkor att inte kritisera de reformertas lära när det gällde dopet och nattvarden. Paul Gerhardts brev till kurfursten blev hans avskedsbrev och där skrev han följande:

Jag fruktar Gud, i vilkens åsyn jag vandrar här på jorden och inför vars domstol jag en gång ska stå. Jag kan bara, såsom mitt samvete från ungdomen varit och fortfarande är, finna att om jag på ovannämnda sätt och vis återgår till mitt ämbete, drar jag över mig hans vrede och svåra straff. Det är för att undvika en sådan ousäglig olycka som Kurfursten nådigast ska tillåta mig att avstå från den återupprättade tjänsten i kyrkan och den fulla skötseln av predikoämbetet. Detta tills jag återigen i enlighet med Guds vilja och med Ers kurfurstliga höghets nådiga tillåtelse kan beträda ett så högt, heligt och gudomligt ämbete, som vi arma en dag ska avlägga så tung räkenskap för.

Under tiden må Ers höghet Kurfurstens tron ständigt välsignas av den Allsmäktige, och Ert kurfurstliga hus stå orubbat i den Allrahögstes beskydd och beskärm. Det ska jag inte försumma att önska och be hela mitt liv. Ers höghet Kurfurstens underdånige och lydige tjänare och till de trognaste förböner till Gud skyldige.

Paul Gerhardt tog konsekvenserna av sin övertygelse. Han flyttade och tog emot en kallelse som kyrkoherde i Lübben, sydost om Berlin. Där slapp han att dagtinga med sin biblisk-lutherska övertygelse. Där levde han sina sista år och dog den 27 maj 1676.

En av Paul Gerhardts abolut mest kända och sjungna psalmer ”*O själ stäm upp*” har tidigare inte funnits på svenska. Vi ser här hur Gerhardt har den 146:e psalmen i Psaltaren som förebild.

1. *Min själ, stäm upp och prisa och sjung Hans lov med fröjd,
Som styr med makt och vishet sin värld från himlens höjd.
Ren här på denna jorden jag Herren lova vill,
ge Honom pris och ära så länge jag finns till.*
2. *Väl de som anförtror sig åt Jakobs tröst och Gud.
De har i detta livet, fått ut den bästa del,
det allrahögsta goda, en skatt som ej förgår,
en själens frid och glädje som evigt skall bestå.*
3. *Hans kraft, Hans makt är gränslös, allt skapat bär Hans namn.
Allt som har liv och anda har framgått ur Hans hand.
Så höjs till Honom lovet från himmel, hav och jord,
som bär och uppehåller allt med sitt Allmaktsord.*
4. *Här är de trogna själar som vet Hans viljas bud.
De vill sin nästa tjäna, och ärar så sin Gud.
Guds ord och löften håller, och vad Han talat sker.
Om någon orätt lider – Gud själv till honom ser.*
5. *I tid av nöd och hunger, Han kan bespisa väl,
Han vet att göra under, ge mat till kropp och själ.
Han frihet ger de fångna, från död Han rädda kan,
och band och bojor lossas av Herrens egen hand.*
6. *De blindas steg Han leder, är deras ljus och tröst.
Han reser upp de svaga som hör sin Herdes röst.
Han älskar alla fromma, de som hör Honom till,
den allra bästa Vännen för dem Han vara vill.*
7. *Han bönhör dem som sorgsna och övergivna gå,
Hans händer räckes ut till de ensamma och små.
Men de som Honom hatar, och bort i otro går,
de som Hans ord föraktar, till dem Hans vrede når.*
8. *Fast jag är alltför ringa att prisa Honom här,
så vill jag Herren lova som evig Konung är.
Hans härlighet och höghet som inga gränser vet,
blott Honom tillhör ära och makt i evighet.*

(Översättning Inga-Lill Hedin, Ingvar Adriansson)

Psalm 146

Herren vår hjälpare

1 Halleluja! Lova HERREN min själ!

2 Jag vill lova HERREN så länge jag lever,
jag vill lovsjunga min Gud så länge jag är till.

3 Lita inte på furstar, inte på människor som ej kan frälsa.

4 När deras ande lämnar dem, vänder de åter till stoft.

Den dagen går deras planer om intet.

5 Salig är den som har Jakobs Gud till sin hjälpare.

Han sätter sitt hopp till HERREN, sin Gud,

6 till honom som har gjort himmel och jord

och hav och allt som finns i dem,

till honom som är trofast för evigt,

7 som skaffar rätt åt de förtryckta och ger bröd åt de hungriga.

HERREN befriar de fångna,

8 HERREN öppnar de blindas ögon,

HERREN reser upp de nerböjda,

HERREN älskar de rättfärdiga,

9 HERREN bevarar främlingar och styrker faderlösa och änkor,

men de ogudaktigas väg gör han krokig.

10 HERREN är konung i evighet,

din Gud, Sion, från släkte till släkte.

Halleluja!

Utblick över samtiden

Kyrkan, staten och äktenskapet

Kyrka och Folk har denna rubrik på ledaren i nr 17/07. Det är den föreslagna ändringen i äktenskapslagen som redaktör Fredrik Sidenvall diskuterar. Utredaren Hans Regner föreslår i sitt betänkande att man också ska betrakta de partnerskap som ingås av samkönade par som äktenskap. Ett sådant partnerskap ska i jämlikhetens namn upphöjas till ett äktenskap med den innebörd det har av förmåner och rättigheter. Sidenvall har av förståeliga skäl synpunkter på detta förhållande och kommer med kritik mot förslaget.

Biskoparna i Karlstad och Göteborg har också kritiserat förslaget, eller med Sidenvalls uttryck, ”märkt ut sig genom att försöka hävda äktenskapets särart. Göteborgsbiskopens linje är att s a s sekularisera äktenskapslagen så att äktenskapet inte längre har sin historiska förankring i den kristna kyrkan utan betraktas som en helt civilrättslig ordning. Därmed skulle det också vara naturligt att avskaffa de kristna samfundens vigselrätt.”

Lagstiftarna kan inte ta hänsyn till något speciellt samfunds tradition eller det faktum att vi haft en statskyrka som fungerat som en myndighet. De har att beakta den del av samhället som de är satta att styra och ingenting annat. Vi kan bara konstatera att samtliga politiska partier har följt den ”politiskt korrekta” linjen, påhejade av Sv kyrkans företrädare, när det gäller samkönade och onaturliga samlevnadsformer. Frågan är väl om inte det faktum att samfunden har haft vigselrätt och på det sättet utövat en viss myndighet orsakat mer skada än nytta. Sidenvall har i sin kyrka fått uppfattningen att också de människor som inte räknar med Gud eller hans välsignelse ändå har en viss fördel av att viga i kyrkan istället för hos borgmästaren.

Äktenskapet mellan en man och en kvinna är en gudomlig förordning som går tillbaka till skapelsen och är i första hand en institution som angår denna världen, det vill säga den civilrättsliga delen av livet. Det har nog biskoparna insett och ställer sig frågande inför förordningen med kyrkans ”myndighetsutövning”. Den kristna kyrkans uppgift är att i första hand till sina medlemmar ge råd och undervisning om vad

äktenskapet innebär, men också meddela Guds välsignelse över äktenskapet. Blir det inte hyckleri att vigas i kyrkan med Guds ord och bön om man varken tror på Gud, hans ord eller bönen? Vigseln i kyrkan är ett vittnesbörd inför släkt och vänner att man räknar med Guds välsignelse i sitt äktenskap och hem och vill att Kristus ska vara herre där.

Det är tron på Guds nåd i Kristus och den förlåtelse han har förvärvat som gör att man kan räkna med Guds välsignelse i äktenskap och hem. Men Sidenvall är beredd att gå ännu längre i sin kamp för att behålla vigselrätten och att be om hjälp av Vatikanstaten i sin nöd över den nya lagen. Han skriver: "Kanske kunde man här få hjälp av Vatikanstaten som tidigare har upprättat olika konkordat med stater för att göra det möjligt för kristna och kyrkan att leva i dem?" Vore det inte klokare att gå till Bibeln och se efter vad som är kyrkans egentliga uppgift? Gör man det kan man utan vidare ställa in resan till Rom. Bibeln har nämligen en klar lära om både kyrkan, staten och äktenskapet.

Bergman hjälpte kyrkan göra upp med föråldrad gudssyn

Denna nyhet fanns på Svenska kyrkans hemsida 07-07-31. Påståendet är Caroline Krooks, biskop i Stockholm, som uttalat sig med anledning regissören Ingmar Bergmans död. Hon uttrycker också sin stora beundran för honom och hans verk som haft stor betydelse för hennes liv. För Bergman var det framför allt den straffande guden och skuldfrågan som var besvärande. Det fick honom att göra om gudsbilden. Denna nya gudsbild ser biskopen som en gåva till Sv kyrkan och ska nu ersätta den föråldrade gudsbilden. Det framgår inte tydligt varifrån denna föråldrade gudsbild kommer, men det kan man kanske ana sig till.

Nu är det inte bara gudsbilden som förändrats i Sv kyrkan utan också liturgin har inspirerats av Bergman. Krook säger att Bergman krävde fullständig närvaro av både skådespelare och publik. Detta har gjort att prästen har flyttat ner från predikstolen. Nu är frågan hur man i kyrkorummet ska få fram dramat om fullständig närvaro och få ett växelspel mellan präst och församling, säger Krook. Det framgår inte vem som är skådespelare och vem som är publik men det kanske löser sig på plats. Men nu har biskopen fått en ny gudsbild och kyrkorummet har fått en ny funktion, det föråldrade har gett plats åt det nya.

"Det nya" tar sig uttryck i "kärleken till det lilla livet", fortsätter Krook.

Istället för de stora frågorna om liv, död och skuld ska man se kärleken till det lilla som det viktiga i kyrkans verksamhet. Krooks nya gudsbild, en gåva av Bergman, handlar om människors kärlek till varandra och till det lilla livet. Den Gud som Bergman var så förskräckt inför har för längesen lämnat scenen som intagits av den ”lilla människan”. Varför den *lilla* människan och inte den *stora* när hon ändå ska ha huvudrollen? När Gud är borta kan dramat fortsätta med den fullständiga närvaron i växelspelet mellan präst och församling. Där besväras ingen av föråldrade gudsbilder.

Men Herren är densamme igår och idag och i evighet och tar inga intryck av människors olika gudsbilder. Istället heter det att Herren ler vid folkens uppror mot honom, men i sin stora nåd inbjuder han till försoning och säger: ” Handla nu vist, ni kungar, låt varna er, ni domare på jorden! Tjäna HERREN med fruktan och gläd er med bävan! Ge Sonen hyllningskyss, så att han ej blir vred och ni går under på er väg, ty snart kan hans vrede upptändas. Saliga är alla som flyr till honom.”

Alvar Svenson

Litteratur

INTELLIGENT SKAPELSE

En naturvetare läser Första Mosebok

Anders Gärdeborn

Bokförlaget XP Media, Haninge 2007, 262 sidor.

Denna bok är inte bara ett inlägg i debatten mellan tron på en skapelse och tron på en utveckling, den sk evolutionismen, utan också en handbok för människor som vill fördjupa sig i skapelseundret. Författaren bekänner sin tro på Bibelns skapelseberättelse och anser att den är en korrekt återgivning av denna världens och universums tillblivelse. Bibelns inledande ord om en skapande Gud präglar hela boken. Vi har annars vant oss vid att evolutionsförespråkarna tar initiativet och den skapelsebeträffande kommer i försvarsposition. Oftast därför att evolutionismen framställs som den enda förnuftiga förklaringen till denna lilla roterande planet i ett eget solsystem, i ett till synes ändlöst universum av himlakroppar och vintergator. Och just här finns den varelse som är ett mysterium, både för sig själv och den skapelse som ska tjäna henne. Hon har uppenbara problem att tänka sig att det finns något större förnuft än hennes eget och därför måste tiden vara orsaken till livets upphov och fortsättning.

I denna bok gäller det omvända. Gärdeborn går med stor frimodighet in i debatten och ber ingalunda om ursäkt för sin tro. Han använder skapelseskildringen i Första Mosebok som plattform och sakligt och metodiskt smular han sönder evolutionstankens argument. Några av de frågor som tas upp till grundlig behandling är bland annat: Vad fanns före skapelsen? Kan inte utvecklingstanken och Bibelns skapelseberättelse hitta en gemensam nämnare? Vad är alltings mening? Hur långa var skapelsedagarna? Hur gammal är jorden? Hur fick alla djuren plats i Noas ark? Har det funnits drakar? Vad är fossil? Var "Lucy" mänsklig? Finns det liv på andra planeter? Hur kan vissa delar i skapelsen framstå som äldre än de är enligt skapelsebeträff?

Gärdeborn gör en systematisk genomgång av de sex skapelsedagarna enligt 1 Mos kap 1-2. I begynnelsen skapade Gud och utgör naturligt en

förutsättning för sin skapelse. Ingående får man här följa denna jordens förberedelse för mottagandet av människan, skapelsens krona, denna förunderliga varelse som skapades på sjätte dagen till Guds egen avbild. Människans fortsatta historia är tragisk med syndafallet, denna katastrof som innebär döden, förlust av livet, skapelsens stora gåva.

Då Gud på den sjätte dagens afton ser på sitt skapelseverk konstaterar han att allt är mycket gott och förklarar verket avslutat. På den sjunde dagen vilar han från sitt skapelseverk. Detta är en dolkstöt mot utvecklingstanken som aldrig kan vara tillfreds med tanken på att denna värld med sin omgivning och sitt liv skulle vara "färdig". Enligt den teorin måste ju utvecklingen med nödvändighet fortsätta sitt planlösa, slumpmässiga och ofullständiga framåtskridande.

Gärdeborn går modigt och oförskräckt in i diskussionen och vi ska här bara ta upp ett par saker som på ett mycket träffsäkert sätt visar svagheter i tron på evolutionen. Med uttrycket "icke reducerbart system" avses ett system som inte fungerar om någon av de ingående komponenterna inte fungerar. Skapelsetroende har i alla tider påmint om ögat som just ett sådant system där varje detalj måste finnas för att hela funktionen ska finnas där. Gärdeborn använder här ett exempel som är intressant det kommer från den mikrobiologiska världen:

"Fram till 1973 kände man inte till några rent roterande system i naturen. Då upptäcktes emellertid att vissa bakterier simmar i en omgivande vätska genom en snurrande propeller, ett s k flagellum, driven av en elmotor. I vår mage har vi miljardtals av e-coli bakterier, vilka alla är drivna av dessa mikromotorer med fantastiska prestanda. Motorerna kan operera med en hastighet av flera tusen varv per minut, de är reversibla (de kan köra både framåt och bakåt), de är vattenkylda och de reparerar sig själva. De har alla delar för en fungerande elmotor. De har stator, rotor och lager tillsammans med fästen, propeller och membran. Var och en av dessa delar är i sig själva mycket komplexa, och tillsammans som fungerande system är de bortom mänsklig konstruktionsförmåga. Delarna är uppbyggda av olika proteiner och många proteiner måste finnas på plats *samtidigt* för att motorn ska ha någon funktion överhuvudtaget. Den är alltså icke reducerbar" (sid 87-88).

För det andra ska vi nämna en sak som handlar om människosläktets ålder. Enligt Bibeln härstammar människan från Adam och Eva, de är

alla människors urfäder. Vi citerar:

”Genom att jämföra mutationer i DNA mellan olika människor kan man få en uppfattning om hur nära släkt de är med varandra. En muterad gen som bildas i en generation skulle i princip kunna ärvas till alla nästkommande. Detta sker dock aldrig i verkligheten eftersom det genetiska materialet hela tiden blandas från mamman och pappan. Den mänskliga cellen innehåller dock en liten del DNA som inte blandas på detta sätt, utan ärvs uteslutande från mamman till barnen. Detta DNA finns inte i cellkärnan utan i en annan cellkropp som heter mitokondrie och därför kallas det mitokondrie-DNA. ... Eftersom det ärvs endast från mamman blandas inte dess mutationer med pappans, utan de ackumuleras i nedstigande led och blir ett utmärkt verktyg för att kunna härleda släktskap.

Med hjälp av mitokondrie-DNA har man kunnat spåra alla idag levande människor till en enda urmoder. Lite skämtsamt har evolutionister kallat henne mitokondrie-Eva, utan att veta hur rätt de egentligen har! ... Numera kan man dock göra direkta mätningar av mutationshastigheten, med fördelen att de blir oberoende av evolutionistiska hypoteser. Man gör detta genom att faktiskt räkna mutationer i olika generationer. Med dessa uppmätta, till skillnad från antagna, mutationshastigheter får mitokondrie-Eva en ålder mellan 6000 och 10 000 år. Som bibliskt skapelsetroende tackar jag vetenskapen för den hjälpen, medan evolutionister har ännu en gåta att ta itu med” (sid 158,159).

Dessa två exempel från boken visar också att den skapelsetroende ingalunda behöver vara ”ängslig” inför forskningens resultat, en ängslan som visade sig hos de bibeltrogna som för en generation tillbaka ville lära oss att det inom Bibeln fanns utrymme för en utvecklingstanke. Man tänkte sig då att Gud använde en människoliknande varelse vid människans skapelse. På det sättet, menande man, skulle det finnas en koppling mellan skapelse och utveckling. Gärdeborn är mycket tydlig på den punkten och det ger en friskhet åt hans bok som på ett enkelt språk framställer svåra och komplicerade sammanhang. Och att dessa sammanhang sedan framställs med ett stänk av humor gör boken lättläst och tillgänglig för alla som är intresserade av dessa frågor.

Intelligent skapelsetro visar att förnuftet, i detta fall naturvetenskapen, som vanligtvis uppfattas som trons motståndare, inte alls behöver uppträda i den skepnaden. Tvärtom visar det sig att utvecklingstron inte

alls har monopol på förnuftet. Det är precis lika "förnuftigt" att tro på en skapelse. Och alla "felplacerade" fossiler, alla saknade mellanled etc får till och med ett förnuftigare svar från skapelsetron. Förnuftet vet att varje hus byggs av någon och att tiden förbrukar och orsakar förslitning istället för att bygga upp. Vi önskar att denna bok ska ge frimodighet åt de skapelsetroende i sin bekännelse och tro på Gud som skaparen. Vi vill särskilt rekommendera denna bok för gymnasieelever och de ungdomar som brottas med tankar på evolutionens förmåga att "skapa".

Men för den bibeltroende gäller det i detta, såväl som i alla sammanhang, att förnuftet ska inordna sig under tron. Detta inte minst då det gäller frälsningen av nåd som är den största dårskap för förnuftet. Vår uppgift som kristna är att i första hand förkunna evangelium om Jesus Kristus, den allra största hemligheten. Men den människa som bekänner tron på Kristus ser också sambandet mellan skapelse, frälsning och helgelse. Den som inte tror Mose och profeterna tror inte då någon kommer tillbaka från det döda. Den skapande Guden sände sin Son till frälsning för den varelse som själv drog döden över sig. Genom sin olydnad förlorade människan all egen förmåga att välja mellan gott och ont. Därför har hon ingen egen fri vilja längre i andliga ting. När frälsningsfrågan blir aktuell blir det aldrig tal om hennes egen vilja utan: *"Ty av nåden är ni frälsta genom tron, inte av er själva, Guds gåva är det, inte på grund av gärningar, för att ingen ska berömma sig"* (Ef 2:8-9).

Alvar Svenson

Gåvor till Stiftelsen Biblicum

Januari – december 2006

Ole Sandlin, Piteå 250 kr, Jan-Erik Appell, Brastad 150 kr, Gustav Åström, Uppsala 150 kr, Madeleine Krieger 850 kr, Tomas o Sofie E, Norrköping 1 000 kr, Bengt Jones, Avesta 350 kr, Tor Jakob Welde, Laksevåg 165 kr, Rakel Edvardsen, Ålgård 100 kr, Claes Olofsson, Hudiksvall 50 kr, Martin Engvall, Kågeröd 850 kr, Roland Lendheim, Töcksfors 110 kr, Rickard Lindmark, Vännäs 200 kr, Eivor Waljö, Tännö 200 kr, Rakel Edvardsen, Ålgård 100 kr, Kerstin Waljö, Tännö 200 kr, Stefan Sjökvist, Björklinge 100 kr, Elsa Larsson, Skövde 500 kr, Kerstin Waljö, Tännö 200 kr, Ola Österbacka, 330 kr, Öyvind Edvardsen, Ålgård 300 kr, Rakel Edvardsen, Ålgård 100 kr, Per Balldin, Mellbystrand 500 kr, Turid Welde, Håvik 300 kr, Birger Kvilhaugsvik, Avaldsnes 365 kr, Kerstin Waljö, Tännö 200 kr, Ingvar Johansson, Sölvesborg 100 kr, Hanna Josefsson, Ulricehamn 500 kr, Peters 50-årsdag Gertrud Balldin 300 kr, Rakel Edvardsen, Ålgård 100 kr, Peter Vinterqvist, Bagarmossen 50 kr, Ingrid Olsson, Säve 50 kr, Eivor Waljö, Tännö 200 kr, Gunnar Andersson, Umeå 500 kr, Rachel Drechsler, Ålgård 100 kr, Öyvind Edvardsen, Ålgård 300 kr, Rakel Drechsler, Leipzig 100 kr, Kerstin Waljö, Tännö 200 kr, Eivor Waljö, Tännö 200 kr, Jonas Åkerström, Umeå 100 kr, Raymond Backsjö 100 kr, Solweigh Depken, Lidingö 400 kr, Lars Isaksson, Huddinge 100 kr, Rakel Drechsler, Leipzig 100 kr, Kerstin Waljö, Tännö 200 kr, Roland Lendheim, Töcksfors 167 kr, Rakel Drechsler, Leipzig 100 kr, Seths födelsedag, EM o Hans Larsson Nyköping 300 kr, Raymond Backsjö 100 kr, Jesper Hansen, Finland 200 kr, Öyvind Edvardsen, Ålgård 300 kr, Lars Isaksson, Huddinge 100 kr, Kerstin Waljö, Tännö 200 kr, Raymond Backsjö Falun 100 kr, Per Kårhammer, Värnamo 400 kr, Rakel Drechsler, Leipzig 100 kr, Rakel Drechsler, Leipzig 100 kr, Kerstin Waljö, Tännö 200 kr, Raymond Backsjö, Falun 100 kr, Öyvind Dahle, Uppsala 78 kr, Valter Falk, Stockholm 100 kr, Rakel Drechsler, Leipzig 100 kr, Öyvind Edvardsen, Ålgård 300 kr, Ove Bengtsson, Örkelljunga 50 kr, Martin Engvall, Kågeröd 2 800 kr, Kerstin Waljö, Tännö 200 kr, Raymond Backsjö 100 kr, Hans-Olof Petersson, Pauliström 50 kr, Tor Jakob Welde, Bergen 150 kr, Olav Rörtveit, Austerheim 225 kr, Rakel Drechsler, Leipzig 100 kr, Karolina Karf, Finland 150 kr, Staffan Hulthén, Malmö 200 kr, Robert Ahlström, V Frölunda 300 kr, Ingrid Olsson, Säve 100 kr, Eivor Waljö, Tännö 400 kr, Bo Tholander, Åsa 200 kr, Eskil Sjöberg, Nordmaling 100 kr, Raymond Backsjö, Falun 100 kr.

Summa: 19 590 kr

Gratispridning nästa nr.

Seth Erlandsson

Vem är han?

Den verkliga Jesus
från Nasaret

*En granskning av trovärdigheten bakom olika Jesus-presentationer genom
tiderna. Allt från Nya testamentets vittnesbörd till de gnostiska skrifterna
och sentida hypoteser som i DaVinci-koden.*

Vem är han? Den verkliga Jesus från Nasaret.

Av Seth Erlandsson

Endast 175 kronor

**Biblicum Förlag, Släntvägen 10,
331 35 Värnamo. E-mail: biblicum@bredband.net**

Vädjan om hjälp

■ Vi vädjar till alla som förstår värdet av ett fritt bibelforskningscentrum för information och forskning att ekonomiskt stödja Stiftelsen Biblicum. Utan trogna understödjare kan Biblicum inte fullfölja sin viktiga uppgift.

Bankgiro   Sverige 251-4701
Postgiro   Sverige 15 23 35-6
Bankgiro   Norge 7877.08.15400
Sampa Bank   Finland 800017-70843747

■ Hjälp oss att sprida våra böcker och småskrifter! Inte minst studerande och lärare behöver en saklig information om Bibeln och bibelforskningen, som inte tar sin utgångspunkt i förlagade bibelkritiska teorier utan noggrant presenterar *biblisk tro* och *historiska fakta om Bibeln*.

■ Hjälp oss också att få flera understödjare och prenumeranter på vår tidskrift!

Stiftelsen Biblicum

Besöksadress:

Hantverkaregatan 8B, 341 36 Ljungby. Tel 0372/86303

Postadress:

Ordförande Alvar Svenson, Klasgatan 10, 340 14 Lagan
Tel 0372/30857. E-mail: alvarsvenson@yahoo.se

Tidskriftens expedition:

Ingvar Adriansson, Släntvägen 10, 331 35 Värnamo
Tel 0370/18217. E-mail: biblicum@bredband.net

Kontakt i Norge:

Egil Edvardsen, Solåsvn. 20, 4330 Ålgård
Tel 51617540. E-mail: egil.edvardsen@luthersk-kirke.no